

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Titulus VII. De Episcopis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

non vitiat, quando unum ab altero separari potest. de quo *V. Dymum, & Barbof.*

VI. Appellans contra electionem & deficiens in probatione pœnæ talionis reus est: & insuper ad expensas tenetur, nisi probabilem appellandi & litigandi causam se habuisse demonstrat. *c. signifi- caverunt de test. & attest. c. ut debitus eod.* Hoc enim generaliter obtinet, ut qui defecerit in appellatione, condemnatur ad expensas. Quod etiam fiet, si renuncia-

verit appellationi, etiam invito appella- to, sive res integra sit, sive non. *Sigism. Scacc. in tr. de appell. q. 17. Limit. 2. num. 112.* amplians. Licet appellatus non receperit appellationem, nihilominus in expensas condemnandum esse appellantem. *Excipe nisi renuntiasset conditionaliter. V. Barbof. in c. Interposita 70. de appellat. & que di- cturi sumus in Par. 3. tit. 10. Lancel. l. 3. tit. 17. Mynsing. Centur. 4. obs. 55.*

TITULUS VII.

De Episcopis.

Multum laborant nostri tempo- ris Sectarii, ut persuadeant Episcopos à Presbyteris, & ministris Ecclesiæ solo nomine differre, nullum habere ordinem aut potestatem majorē. *Calvinus l. 4. Inst. c. 4. n. 2.* Non sic, ait, honore & dignitate superior erat Episcopus (in veteri Ecclesiâ) ut dominium in Collegas haberet, sed quas partes habet Consul in Senatu, ut referat de negotiis, sententias roget, consulendo, monendo, hortando, aliis præeat, auctoritate sua totam actionem regat, & quod decretum communi cōsilio fuerit, exequatur; id muneris sustinebat Episcopus in presbyterorum cœtu. Atque idiplum pro temporum necessitate fuisse humano consensu inductum, fatentur ipsi veteres. Ita *Hieronymus in ep. ad Titum.* Idem, inquit presbyter, qui Episcopus. Et paucis inter- iectis singula Collegia politicæ tantum, & pacis conservandæ gratia uni Episcopo suberant, qui sic alios dignitate, antece-

debat ut fratrum cœtui subicerentur. Ita *Calvinus cum suis*, quorum error & falsitas ex dicendis patebit. *V. Bell. l. 1. de Pontif. c. 9. & l. 2. c. 27. Valent. l. de discrim. Ord. Sacerd. & Episcop.*

§. I.

De nomine & Dignitate Episcopi.

I. *S. Augustinus l. 19. de Civ. Dei. 19.* cum allegasset illud Apostoli, *epist. 1. ad Tim. 4.* Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere, inquit voluit, quid sit Episcopatus, quia nomen est operis non honoris. Græcum est enim, atque inde ductum vocabulum, quod ille, qui præficitur, eis, quibus præficitur, superintendit, curam eorum scilicet gerens. *ἐπι* quippe super, *σχετος* verò intentio est: ergo *ἐπισκοπῆν*, si velimus latinè superintendere possumus dicere, ut intelligat, non se esse Episcopum, qui præesse neglexerit, nō prodesse.

Ita Augustinus. Alii à speculando dici episcopos volunt. Ciceronem secuti, qui ad Atticum scribens *l. 10. ep. 7.* vult me, ait, Pompeius esse, quem tota hæc maritima ora habeat *ἐπισκοπον*, id est, speculatorem & custodem. Vnde apparet à sæculari magistratu ad sacros antistites translatum esse. In *l. Munerum 2. ff. De munerib. & honorib. episcopi* vocantur, qui præ sunt pani, & cæteris venalibus, quæ civitatum populis quotidianum victum suggerunt. *Budeuse* episcopi nomen non magis, & verius Speculatorem, quàm inspectorem significare putat. Nam Græcis episcopi, & ephori erant, quibus non solum oculis iustrandi potestas, sed etiam providentia, & cognitio commendabatur. *Lancelotus l. 1. tit. 21. Tholosanus l. 16. c. 8. Mosconius par. 1. c. 8. Alvar. Pelagius l. 2. ars. 18.*

II. Episcopi propter excellentiam dignitatis suæ vocantur aliquando summi Sacerdotes *c. ult. 3. Q. 1. ubi Fabianus Papa ad episcopos Orientales scribens dicit. Deus ad hoc præordinavit vos, & omnes, qui summo Sacerdotio funguntur, ut iniustitias removeatis, & præsumptiones abscindatis. Aliquando Pontifices c. Messana de elect. & Nicolaus l. rotatus in c. 4. Causa 7. Q. 1. ubi monet abiiciendos non esse pontifices, id est, episcopos, qui aliqua occupantur infirmitate, vel ægitudine. Aliquando Papæ nomen illis tributum est. Ita *S. Augustin. in epist. suis ep. 91. 94. 98. Hieronymus* ter quater ve sanctum, & venerabilem Papam appellat. Eodem titulo utitur scribens ad Chromatiū Aquileensem episcopum. Verùm hoc tempore usus obtinuit, ut Papæ appellatio soli Romano pontifici tribuatur, quia is verè pater patrum, episcoporum præles, & sum-*

mus ecclesiæ pastor est. Deniquè in iurè civili episcopi nominantur illustres. *Barb. in l. Omnes populi q. 4. ff. de iust. & iur.* Item personæ egregiæ, quæ domi manentes testimonium reddere possint. *Glo. in l. Egre-gias ff. De iureiur. Silv. V. Episcopus nu. 1.* Multis nimirum virtutibus ornatum esse Antistitem cupimus, quarum singulæ propriam commendationem mereantur.

III. Episcopus maior est Sacerdote simplici, non tantùm auctoritate seu dignitate, sed etiam potestate tam ordinis, quàm iurisdictionis. De potestate ordinis patet, quia solius episcopi est, creare presbyteros, quod præci vocant generare ecclesiæ patres. *Epiphanius har. 75. Damasus Papa ep. 3. Leo 1 ep. 88. & Hieron. ad Evagrium ep. 85.* Quid facit episcopus exceptâ ordinatione, quod presbyter non facit? Adde *Conc. Trid. definitionem s. 23. c. 7. si quis dixerit, episcopos non esse presbyteros, vel non habere potestatem confirmandi & ordinandi, aut eam, quam habent, illis esse cum presbyteris communem, anathema sit & Presbyteros D. 95. c. olim. ibid. & sequ. Tholosan. l. 16. c. 8. Greg. de Valent. l. de discrim. Sacerd. & episc. ordinis.*

IV. Dubiæ quæstionis est, An episcopatus sit ordo à Sacerdotio distinctus? Esse verum ordinem communior sententia est *Barb. in c. Quorundam. de testam.* sed à Sacerdotio indistinctum, nisi velis, episcopatum in completè accipere, nimirum, ut significat officium, & administrationem in conferendo Sacramenta confirmationis, & ordinis. Nam quatenus est nomen potestatis in consecranda & administranda Eucharistia, in episcopo & Sacerdote eadem cernitur juxta priorem acceptionem *Anacletus ep. 3. c. 2. in fine dixit. Am-
plius*

plius, quàm isti duo (episcopatus, & Sacerdotiù) ordines Sacerdotù nec nobis à Deo collati sunt, nec Apostoli docuerunt. Et *Damasus ep. 4.* Quia inquit, sunt duo tantùm primi in ecclesia ordines, id est, Apostolorum & 70. discipulorum. *Du rand. in 4. D. 24. q. 6. Palud. ibid. Q. 7. Vasq. Disp. 240. c. 5. Lancelot. l. 1. tt. 21. Cucchus l. 1. pag. 41. Ag. Coninck. disp. 20. de Sacramento Ord. dub. 2. cir. fin. Em. Sa. V. Ordo n. 7. Laym. l. 5. tr. 9. c. 4. num. 3. Henriq. l. 10. cap. 7.*

V. De Characterè etiam opinionum diversitas est: ut compendiò: dicam si character in ipsa potestate consistit, secundùm *S. Thome Aquin.* mentem, cui adhæret *Sotus in 4. D. 1. q. 4. Zecchus de Sacram. in gen. c. 14. conc. 6. Tolet. l. 2. c. 16. n. 10. Em. Sa. V. Ordo. n. 7.* dici potest, distinctum characterem imprimi episcopo, quia in consecratione sua accipit potestatem ordinis distinctam à Sacerdotali, quandoquidem Sacramentum Confirmationis, & Ordinationis solus administrat. Si autem non necessariò cum potestate multiplicatur character, affirmare licet, eundem in episcopo & Sacerdote simplici characterem esse, quamvis in Episcopo ad plura Sacramenta extendatur. Denique si character, ut *Gabr. Vasquez placet disp. 134. c. 3.* merum signum est seu qualitas spiritualis primæ speciei, cuiusmodi aliquando equis & ovibus imprimuntur distinctionis causa, facillè admittimus, in episcopis distinctum esse, quia alia ipsius dignitas, alius gradus & potestas est, quam significare potest Character. *V. Card. Lugo de Sacram. in gen. disp. 6. Sect. 3. p. 106. & sequentibus. Franc. Suarez disp. 11. Sect. 1. Ag. Coninck de Sacram. Q.*

63. art. 1. & 2. Filliut. Tract. 1. c. 8. nu. 117. Navarr. c. 22. de Sacram. Ord. n. 17. Fernandez Exam. Theol. pag. 505. Petr. Soto lect. 4. de ordine Palac. in 4. dist. 24. Silv. V. Character. Armilla. V. Ordo. n. 5. Angel. V. Ordo n. 1. Sauch. l. 7. Confil. c. 1. dub. 9. nu. 1. Tanner. IV. disp. 7. Q. 2. n. 34.

§. II.

De electione episcopi.

I. **A**D ecclesiam seu populum universum pertinere electionem episcoporum contendunt nostri Sectarii. *Calvinus l. 4. Inst. c. 5. nu. 2.* iam in eligendo, inquit, totum illud ius populi sublatum est: Vota, assensus, subscriptiones, & omnia eiusmodi evanuerunt. Ad solos Canonicos integra potestas translata est. Illi, in quem volunt, conferunt episcopatum, eum mox in conspectum populi producunt, non examinandum, sed adorandum. Vult nimirum persuadere *Calvinus*, quod iure divino electio non à clero, sed à multitudine, seu cœtu fidelium fieri debeat: quod nunquam impetrabit. Nam exempla *Matthiæ*, & *Diaconorum* nihil aliud probant, quàm initio ecclesiæ multitudinis suffragia valuisse, non verò necessario id faciendum esse. Ecclesiæ arbitrio relictus, & commendatus est electionis modus, qui pro temporum varietate, & necessitate non semel mutavit. Multis annis totius ecclesiæ iudicium, & arbitrium placuit, postea in clerum electio translata est; deinde regibus & principibus propter dissensionem cleri, & populû permissa à quibus novissimè ad paucos & meliores è clero pervenit. Quamobrè

à solis Cardinalibus Papa, à Canonicis maioribus episcopi eliguntur. Allegatur in contrarium *S. Cyprianus, qui ep. 68.* traditione divinâ & Apostolica servandum dicit, ut præsentem plebem, quæ singulorum vitam plenissimè novit, episcopus eligatur. Verùm *Cyprianus* divinæ traditionis nomine non intelligit ius aliquod, vel legem à Christo sancitam, sed ritum & morem, qui primis ecclesiæ annis observatus est, ut patet ex *Actor. c. 1. & 6.* ubi electus est Matthias, & septem Diaconi *Barb. de potest. Episc. l. 1. tit. 1. c. 3. Moscon. l. 1. par. 1. cap. 8.*

II. Hoc tempore propter eximia merita, aliasque non leves causas, nominandi episcopos potestas, quæ ab Apostolis in caput supremum Ecclesiæ Papam devoluta erat, in multis locis permessa est regibus: ita ut excepto Imperio Romano Germanico, ubi secundùm Concordata inter *Nicolaum V. & Fridericum III.* Ecclesiarum Cathedralium Canonici capitulares electionem habent, in Hispania, Gallia, aliisque provinciis episcopi omnes, & alicubi maiores prælati etiã à solis Regibus nominentur & offerantur summo Pontifici confirmandi. Qui modus maioribus commodis an dânis pateat, meritò dubitari potest; tolerandus tamen, quia longi temporis usu firmatur, & absq; magno animorùm motu & offensione tolli non potest. *c. ult. s. sed nec D. 51. c. Cleri D. 26. c. Vota D. 27. c. obeuntibus D. 25. c. ult. D. 79. & c. 1. de elect. Barb. lo. cit.*

III. Iure Canonico vetitum est, ne sibi successorem episcopus nominet. *c. Episcopo 1. & 2. plerique. c. Moses. c. Apostolica 8. Q. 1.* Neque enim conveniens videtur, ut dignitates ecclesiasticæ partim à Christo, partim ab Ecclesiâ institutæ instar civilium of-

ficioz hereditate acquirantur. Dixi iure Canonico, quia de divino non constat, damnari successionem: sed historia ecclesiastica docet Petrum Apostolum sibi Clementem surrogasse *c. si Petrus. 8. q. 1. & Augustinus à Valerio episcopo Hippone si successor nominatus est. Severus quoque episcopus Milevitanus successorē sibi delegit. Dicit tamen posset, adfuisse populi & cleri vel tacitum, vel expressum consensum, quemadmodum hoc tempore ceteris esse, cum soli Capitulares episcopum eligunt. *Turrecrem. de potest. eccl. l. 2. Card. Iacobac de concil. l. 1. o. art. 7. Barb. in c. Acceptimus. de transactionib.**

IV. In episcopo eligendo attenditur ætas, scientia, ordo, & vitæ integritas. Ætatis annus tricesimus completus exigitur *c. cum in cunctis de elect.* ita, ut irrita sit electio, si annum tricesimum non compleverit. Quod scientiã attinet *Conc. Trid. sess. 22. c. 2.* statuit, ut alicuius Academiæ, aut Gymnasii publici auctoritate sit creatus Magister, aut Doctor, vel Licentiatum in Theologiã aut Iure Canonico: si nullo prædictorū gradu insignitus sit, publicum testimonium alicuius Academiæ, quo probetur idoneus ad docendam alios, sufficiet. In Monacho requiritur similis testificatio per superiorem ipsius facta. Necessarius præterea est ordo, minimum Subdiaconatus. *c. A multis de ata. & qual. Ord. c. Nullus D. 60.* Qui eo ordine caret, postulari tantum potest, non verò eligi. Denique qualis vitæ integritas requiratur, Apost. explicat *ep. 1. ad Tim. 3. & c. 1. ep. ad Titum.* Oportet episcopum sine crimine esse: quo unico verbo totius vitæ episcopo convenientis perfectio includitur.

Vnde

Vndecim virtutes enumerat *Ioan. Buscus de statu episcop. cap. 3. Viguierius 11. de statu eodem pag. 633.* Quæritur aliqui, an qui debita scientia, & virtutibus necessariis caret, in conscientia teneatur resignare munus episcopi? Dicendum non teneri, modo paratus sit serid operam dare, ut quæ sibi defunt, acquirat. Quod si videat etiam studio adhibito se non assequi, adiutorem asciscet sibi, à quo subleuetur. *Silvester V. Episcopus num. 4.* proposita quæstione, an peccet mortaliter episcopus, qui rogatus an sciat Novum & Verus testamentum, responderet, quod sic? Non peccare dicit, si duo Testamta sciat, quoad ea, sine quibus officium suum convenienter exercere non potest, licet in alijs sit indoctus: quia consuetudo non videtur plus requirere. Tolerari posse, si longo usu rectè norit exercere munus suum, vel si scientiæ defectum Charitatis perfectio suppleat *Barbosa dicit de potè Episc. Par. 2. alleg. 1. n. 25. Moscon l. 1. c. 8.*

V. Episcopi electio intra tres menses faciendâ est, c. *Ne pro defectu de el. c. postquam. D. 50. c. Obventibus D. 63.* Computari autem debent non à die vacantis Ecclesiæ, sed à die, qua innouit Canonici vacatio Ecclesiæ. *Innoc. & alii in c. Ne pro defectu de el. de forma, & modo eligendi V. qua diximus s. 2. legenda etiam Bulla Greg. XIV. Onus apostolica apud Passecium pag. 2. qua Concilii Trid. sess. 22. c. 2. instructio innovatur, & pluribus additis locupletatur.*

VI. Facta electione examen à Vicinioribus aliquo episcopo instituendum est super certis articulis per idoneos & iuratos testes astruendis. Quod examen sive procel sus Romam mittitur ad impetrandam cõ-

firmationem. Articuli sunt ferè isti sex. 1.º An electus episcopus ex legitimo matrimonio, & Catholicis parentibus natus sit. *c. cum in cunctis. c. 2. Schæretici. de her. in 6. 2.* An tricesimum ætatis annum compleverit. *c. cit. cum in cunctis.* Pro iis, qui postulati sũt, anni 27. inchoati sufficiunt. *Extrau. un. de postul. prel. inter com. 3.* An saltem lex mensium spacio in Sacro ordine constitutus sit. *Co. Tr. sess. 22. c. 2. 4.* An in theologia, vel iure Canonico Doctor, aut Licentiatus, vel saltem publico Academiae alicuius testimonio ad alios docendos idoneus iudicatus sit. *Con. Tr. l. cit. 5.* An bonæ famæ, & vitæ integræ sit. *c. o. Tr. sess. 6. c. 1. 6.* denique num in ecclesiasticis functionibus versatus, prudens, & rebus gerendis idoneus sit. *Con. Tr. sess. 24. c. 1. sess. 21. c. 2. Moscon pag. 190 Franc. Leo thesaur. 6. l. Par. 1. c. 3. nu. 7. & sequ. Barb. de potest. episc. l. 1. tit. 1. c. 5. V. Interrogatoria.* Vidi informationem quandam Ann. 1623. in qua septem articuli erant hoc modo concepti. 1. An ex legitimo matrimonio, & Catholicis parentibus natus sit & ubi? 2. Cuius sit ætatis, & an saltem tricesimum ætatis annum expleverit. 3. An sit presbyter, vel saltem in aliquo ordine constitutus, & à quo tempore. 4. An sit Doctor seu Licentiatus in sacra Theologia vel in iure Canonico: atq; ea doctrina polleat, quæ in episcopo ad alios docendũ requiritur. 5. An in ecclesiasticis muneribus dia versatus sit. 6. An fidei puritate, innocentia vitæ, prudentia, usu rerum, & integra fama præditus sit. 7. An dignus videatur, quæ ecclesiæ N. præficiatur?

VIII. Si absens sit electus, Canonici electores intra 8. dies electionem factam illi indicare debent, si commodè fieri

fieri queat. *c. Cupientes. de elect. in 6.* si neglexerint, aut distulerint, ab electionis prosecutione penitus exclusi sunt, & à beneficiis suis per triennium suspensi: ad quæ si intra illud tempus se ingesserint, ipso iure illis privati sunt. *Vallens. l. 1. tit. 6. c. 7.*

VIII. Electus in episcopum olim intra tres menses, hodie autem intra mensem computandum à tempore electionis sibi indicatæ consensum præstare tenetur. Si non fecerit, ius per electione acquisitum amittit, nisi fortè ea sit electi conditio, ut electioni suæ absque Superioris consensu ex prohibitione, aut qualibet provisione Sedis Apost. consentire non possit. Quo casu idem electus vel electores ipsius consentiendi licentiæ ab eius Superiore, cum ea celeritate, quam Superioris ipsius absentia permiserit, petere studeant, & obtinere. Alioqui si elapso tempore pro eiusdem superioris præsentia, vel absentia moderando huiusmodi licentiæ eos minimè contingat obtinere, electores ex tunc ad aliam electionem procedendi liberam facultatem habent. *Canis. l. 1. Institut. tit. 13. pag. 63. Zerola Par. 2. V. electio nu. 2. Corvinus l. 1. Aphorismor. tit. 6.*

IX. Si electus non acceptet, aut postquam consensit, abdicet, aut moriatur, electoribus integrum est, aliam electionem instituere, dummodò in præmissis nihil subdolè & fraudulenter actum sit. *c. si electio de el. in 6.* Idem fiet, si secundò, tertio, aut quarto facta electio non sortiatur effectum. *Anto. Cucchus l. 1. tit. 7. pag. 75.*

X. Quemadmodum electione à pluri- bus facta, sic etiam simplici collatione vel designatione episcopi fiunt. Vnde vulgò dicitur, Romanum Pontificem uno verbo

creare Sacerdotes, & episcopos, dicendo v. g. *Sis Sacerdos, vel episcopus.* Quod intelligendum de potestate iurisdictionis tantum: quia Ordinis potestas sine consecratione non confertur: quemadmodum ex ritu consecrationis & ipsa praxi manifestum est & amplius declarat *Azorius II. l. 3. c. 29 Q. 4. Canis. l. 1. tit. 11. p. 57. Barb. de potest. Episc. l. 1. tit. 1. c. 3. n. 42.* Idem de illis Regibus & Principibus dicendum est, qui, ut *Piascius* loquitur pag. 2. iure patronatus prætenso nominant pro libitu eligendum, & Capitulum super huiusmodi persona nominata format, seu fingit electionis suæ processum.

§. III.

De Confirmatione Episcopi.

I. **I**us confirmandi episcopum ritè electum olim Metropolitanis, Primates & Patriarchæ habuerunt Quod *Nicolaus Papa* agnoscens Ioanni Ravennati Archiepiscopo scribit in hunc modum. Episcopos per Æmyliam non consecres, nisi post electionem cleri, & populi. *c. Episcopos. D. 63.* quod etiam supponitur in *c. Transmissam. de elect.* Nunc autem tota potestas confirmandi episcopos soli summo Pontifici reservata est. Quocirca sive à Dynastis nominentur, sive à Capitulo eligantur, à Pontifice confirmationem expolcere debent. Liberum tamen Pontifici est, Archiepiscopo alicui vel alteri prædictam potestatem committere. Modum & praxim petendi & obrinendi invenies apud *Mosconium pag. 187.* & *Piascium pag. 11. Anton. Cocuh. l. 1. Inst. tit. 9.*

II. Episcopus electus intra unum mensem

sem à die habitæ notitiæ, vel dari cõsensus electioni in persona, vel si legitime impeditus est, per Procuratorem pro confirmatione obtinenda ad sedem Apost. iter arripere debet, alioqui amittitur acquisitum per electionem, nisi causam rationabilem longioris moræ habuerit. Ita constituit Nicolaus III. Decretum Gregorii X. quod trimestre spatium conceditur, contrahens, propter quorundam locorum vicinitatē, ad unius mensis periodum. *c. cupientes 16. de el. in 6. Cuccbus lo. tit. Lancel. l. 1. Inst. tit. 2. Coruinus l. 1. Aphorism. tit. 6.*

III. Confirmationis suæ testimonium in scripto exhibere debet, nec absque illo ecclesia vel Capitulum recipere illum vel de proventibus quicquam elargiri tenetur. Imo qui receperint absque literis Apostolicis efficiuntur. *suspens. Extrav. in v. Ela de el. inter comm. quam Julius III. renovavit & ampliavit Constitutione relata per Quarantam V. Beneficiorum possessio.* Quamobrem Romanæ Curie cõsuetudo servat, ut expediantur Bullæ confirmationis quamvis sæpe propter necessitatem, ne Ecclesia vacans ex mora detrimentum aliquod patiatur post propositionem promovendi in Consistorio concedi solet Breve ad capiendam possessionē antequam Bullæ expediantur. Hanc esse praxin Curie vulgarissimam testatur *Piascius in Praxi episc. pag. 15. allegans Staphil. de Rescriptis in forma Brevis Tit. 2. n. 3.*

NOTA. Episcopus Braccarensis ante omnem confirmationem administrat ea, quæ sui muneris sunt, ex consuetudine Portugallie, quemadmodum testatur *Oldrad. consil. 5. & Card. Tuschus in V. Braccarenf. Ecclesia conclus. 124.*

IV. Accepta sive per Bullam sive per

Breve possessione episcopus plenam administrationem licet nondum conlectatus adipiscitur, omniaque exercere & perficere potest, quæ jurisdictionem episcopalem concernunt, cuiusmodi est iudicare, excommunicare, corrigere, iuramenta à Vassallis exigere, & recipere, beneficia conferre, instituere. *c. Transmissam de elect. tit. Glo. V. de talibus Sancti l. 8. de Matr. disp. 2. & l. 7. in Decal. c. 5. nu. 65.* Indulgentiam quoque iure ordinario concedere potest: hæc enim jurisdictionem sequitur. In d. licet non esset Sacerdos, ut iuristæ passim docent, *Silv. Armilla, & accurate Franc. Suarius tom. 4. in 3. p. Disp. 55.* Verum, habeatne potestatem illam iure divino seu immediatè à Christo, an potius à summo Pontifice, dubium est? Non nisi ex commissione summi Pontificis habere *Durandus censuit D. 20. q. 5. inductus fortè ex eo, quod restringi potestas illa ab summo Pontificè solet, quo tamen non obstante malim dicere, cunctis episcopis ratione muneris sui convenire potestatem distribuendi indulgentias.* Etenim ut Romana ecclesia principalis aliarum respectu, sic alie quælibet particulares quidam cœtus, & respublica videntur esse, quibus ut principes episcopi præsidet, adeoque possint, ut tales sunt, communiem illum thesaurum subditis dissipare: quod insinuat etiam *c. Quod autem, & c. cum ex eo de penitentis & remissionib.* In hoc enim potestas qua aliqui immoderatè usi fuerant, dando videl. absque numero dierum & annorum pro arbitratu suo limitatur: in illo autem episcopi proprii iudices appellantur. Nihilominus *Barbosa* in Commentario *cap. Ex eo n. 7.* adducendo multos Auctores persuadere nititur, prædictam potestatem ex Ecclesie

Q

clesie

clesia ordinatione tantum manare, quamvis ipsum pastorale munus ex institutione Christi, & iure divino sit, quod ut probabile recipi potest. *Zerola Par. 1. V. Indulgē. n. 1. Bellarm. l. 4. de summo Pontif. c. 24. Valent. disp. 7. de Indulg. puncto 3. pag. 1876.* ubi illud notatu dignum addit, episcopis ita restrictam potestatem esse, ut decreto tamen & in foro poenitentiali concedere queant maiores indulgentias, prout expedire iudicaverint. Idem cum *Gemin. asserit Zerola Par. 2. V. Indulgē. n. 12.* quia licet restrictio facta sit in indulgentiis, quae sunt publicae, non tamen in foro poenitentiali. Curabunt autem Antistites, ne eviquam fiat offenculo, modum & limites per ind. secretam liberalitatem excedant.

§. IV.

De Consecratione Episcopi.

Confirmationem episcopi consecratio sequitur quae facienda intra tres menses post confirmationem, ut definit *Cons. Chalced. relatum in c. Quoniam D. 79.* cui conformiter *Conc. Tr. sess. 23. c. 2. Ecclesis, inquit, Cathedralibus, seu Superioribus, quocumque nomine, ac titulo praefecti, etiam si S. R. E. Cardinales sint, si manus consecrationis intra tres menses non susceperint, ad fructuum perceptorum restitui, & nem teneantur. Si intra totidem menses postea id facere neglexerint, ecclesis ipso iure sint privati* *Mosconius l. 1. c. 8. pag. 208. Praefec in Praxi p. 16. Less. c. 34. n. 99. & 103. Silvest. V. Consecratio. n. 2. Zerola Par. 1. eod. n. 1. Barb. ad c. 2. sess. 23. Co. Tr.*

II. Consecrationi olim intererat Metropolitani, & cuncti comprovinciales episcopi, aut saltem per literas illorum assensus petebatur. *c. Episcopi ex Conc. Nic & c. Ordinationes ex Anacleto.* Ut à tribus episcopis peragatur consecratio ab Apostolis constitutum esse creditur *c. Porro D. 66. ex Anacleto.* Nam B. Iacobus Apostolus cognomento iustus à Petro, Joanne, & altero Iacobo Apostolis ordinatus est, successoribus ea forma relicta, ut non nisi à tribus episcopis fiat consecratio. Vbi personarum defectus est, ex summi Pontificis dispensatione unus episcopus consecrare poterit. Ex *Pis. V. indulto seu dispositione pro duobus episcopis, quando haberi non possunt, duo Abbates, vel alij in dignitate constituti presbyteri sufficiunt, quod hodie passim usu venit.* Vnde colligitur, formam supradictam ab Apostolis relictam non esse iuris divini, ac proinde mutabilem, neque recipiendam, quod *Hugo* dixit si tantum in mundo duo superessent episcopi, tertius consecrari non posset, donec Papa alium institueret, vel eo mortuo Generalis Ecclesia mutaret formam ab Apostolis constitutam, & institueret, ut episcopus episcopum consecraret *Declar. Concil. Trident. sess. 23. c. 10. Barbosa de potest. episc. l. 1. tit. 1. cap. 5.*

Quid si, inquit, unus aliquis, & solus episcopus alium consecraret, valdane erit consecratio? Probabile est validam fore, quia trium episcoporum coniunctio non est de essentia, sed praeepto ecclesiastico tantum necessaria. Concedunt praeterea multi, quamvis adessent tres episcopi, & manus simul imponerens, ab uno tantum collatum iri potestatem, & characterem: ut pluribus explicat cum antiquioribus

quoribus *Azor* II. l. 3. cap. 30. *Antonin.* P. 3. tit. 16. c. 15. *Vasq.* de ord. disp. 243. cap. 6. *Barb.* in c. ne episcopi. de tempor. ordinand. Neque obstat c. Porro *Dist.* 66. quamvis enim tres requiri dicat, non tamen irritam fore consecrationem definit ab uno perfectam.

III. Dubium est, an potestate à summo Pontifice delegata presbyteri episcopum consecrare possint? *S. Thom. Aquin.* in 4. D. 25. q. 1. art. 1. ita respondet. Papa, qui habet plenitudinem potestatis, committere potest non episcopo pertinentia ad episcopalem dignitatem, modò illa non habeant immediatam relationem ad corpus Christi verum, ideoque ex eius commissione Sacerdos simplex potest conferre ordines minores, & confirmare, non autem non Sacerdos, nec Sacerdos majores ordines, qui habent immediatam relationem ad corpus Christi verum, supra quod consecrandum Papa non habet maiorem potestatem, quam simplex Sacerdos. Non sunt igitur audiendi *Durandus*, *Paludanus*, & *Glo. inc. Mannus* 4. de consec. dist. 5. & c. *Pervenit.* D. 95. quemlibet auctoritate summi Pontificis id Sacramentum conferre posse aliis, quod ipse suscepit, ita ut laicus confirmatus confirmare alios queat, & Diaconus consecratus Diaconos, presbyter verò Sacerdotes ordinare. Manet enim fixum, & firmum illud Apostoli, Maiorem à minore non benedici *ad Hebr.* cap. 7. Episcopus igitur à non episcopis nunquam consecrari potest. At, demandare alicui non episcopo poterit summus Pontifex? Minimè, quia iure divino presbytero & Diacono episcopus maior est.

IV. Episcopi & Archiepiscopi ex Apostolica traditione non alio, quam Dominico die consecrandi sunt. Testatur id *Leo I. Paparelatus* in c. *Quod die dist.* 75. allegans illud *Actor.* cap. 13. Apostolorum factum, qui Paulum & Barnabam ex Spiritus sancti præcepto ad prædicandum missi ieiunantes, orantes illis manus imposuerunt: ut intelligamus, quanta, & dantium & accipientium devotione curandum sit, ne tantæ benedictionis Sacramentum negligenter videatur impletum. Ideò, infert, non nisi die Dominico iuxta Apostolorum morem consecrationem faciendam esse. Convenit etiam ut in Ecclesia Cathedrali peragatur iuxta c. *Qui in aliquo* §. sed nec quamvis id non semper necessarium sit. c. *Qui in aliquo dist.* 51. *V. Silvester.* V. *Consecratio* §. 1. numer. 4. *Armilla* numer. 3. *Tanner disp.* 7. Q. 3. num. 43. qui etiam explicat dispositiones tam in ordinante, quam ordinando necessarias.

V. Inter episcopum electum, confirmatum, & consecratum, & ecclesiam ipsi attributam contrahitur vinculum quoddam matrimonij spiritualis. *Hoc ostendit in summa de translat. episc.* numer. 2. comparatione matrimonij carnalis explicat. Nam sicut matrimonium carnale aliud est inchoatum, nimirum sponsalia de futuro, aliud ratum, videlicet sponsalia de præsentibus, aliud denique consummatum, quando copula accessit, ita etiam matrimonium spirituale inter episcopum & Ecclesiam suam inchoatur per electionem, ratificatur per confirmationem, per consecrationem denique consummatum. Vnde episcopus confirma-

Q² tus ve

rus verus ecclesie suae sponsus maritus & pastor est, eaque omnia praestare potest, quae solius iurisdictionis sunt. At per consecrationem consequitur, ut etiam exercere possit ea, quae iure divino vel ecclesiastico ordini episcopali annexa sunt, videlicet clericos ordinare, baptizatos confirmare, factum Christum conficere, vasa, altaria, & Virgines consecrare, clericos degradare, & Sim. c. *Quamvis dist. 68 c. Inter corporalia. de transl. episcoporum. Azor II l. 3. c. 30. Q. 5. & 6.*

Vl. Quæritur à nonnullis, an episcopus consecrari possit, qui non est Sacerdos? *Covar. l. 1. Var. cap. 16.* aliquos iuris Canonici interpretes affirmativam opinionem tueri ait, existimantes ordinem Sacerdotii solo iuris ecclesiastici præcepto prærequiri, Est enim, *inquiunt*, potestas episcopi indelebilis, & ab aliis officiis distincta, tamen eam exercere non possit, qui presbyter non est, secundum *Joann. Andream, & alios in cap. 1. de Cler. per saltum promoti* quos sequitur *Jacobinius de Concilio l. 10. art. 7. Fornarius in l. 6. Tolot. cap. 6. num. 4.* Aliud huius rei argumentum inde sumitur, quod etiam non suscepto ordine Diaconatus vero Sacerdos initiatur: quia nimirum ordinum inferiorum gradatio non ex natura rei, sed ecclesie statuto oritur. Quid ni igitur simili modo creatur episcopus, nondum Sacerdotio initiatus? Verum contraria opinio haud dubie vera est, & Theologorum propterea communis, nunquam videlicet fieri posse ut episcopalem potestatem accipiat, qui non prius Sacerdotium adeptus est. Quid enim absurdius excogitari possit, Episcopo, qui maior Sacerdos in jure vocatur, si solam jurisdi-

ctionis externae potestatem habeat, & Prætoris regii instar ius dicere, plectere reos, exercere iudicia forensia, nulli verò de peccatis suis pœnitenti absolutionem, nemini Christum aut sacrum ordinem conferre queat? Hoc nimirum est, quod Apostolus ait 2. ad Cor. 5. V. 18. Sacramentum reconciliationis commissum episcopis, & munus dispensandi Sacramenta cœlestia: hoc solo ecclesiam Christi regunt, oves pascunt, si leges & lites quæque reip. tranquillitatem foveant, pro viribus attendant? At necessaria ordinum sacrorum non est gradatio? Est vel maxime: Nam Sacerdotium & episcopalis ordo habent se, ut magis & minus perfectum: quamvis in Diaconatu & aliis ordinibus id locum non habeat, quia sic diversi sunt quoad potestatem, ut à se invicem necessitate non dependeant. *Abb. in di. c. 1. de cler. per saltum promoti. Azor. II. l. 3. cap. 30. Q. 9. Silvestr. in V. Ordo. n. 2. Scotus. Rich. Palud. Sotus, & alii Theologi communiter.*

§. V.

De abdicatione, & translatione Episcoporum.

I. **Q**uia Episcopus cū ecclesia sua spirituale matrimonium iniit, ut §. præc. n. 5. diximus, idè non potest pro libitu desistere illam, vel abdicare. Vnde *Evaristus Papa relatus in c. Sicut vir 7. quest. 1.* ad episcopos ait. Sicut vir non debet adulterare uxorem suam, ita nec episcopus ecclesiam suam, id est, ut illam dimittat, ad quam sacratus est absque inevitabili necessitate, aut apostolica, vel regulari mutatione, & alteri se ambitus causa.

causâ conjungat. Et sicut uxori non licet dimittere virum suum, ut alteri se vivente, illo matrimonio societ, sed juxta Apostolum aut viro suo reconciliari debet, aut manere in nupta; ita Ecclesiæ non licet dimittere Episcopum suum, aut ab eo segregare se, ut alterum eo vivente accipiat. Poterit autem Episcopus abdicare se, si Summi Pontificis consensus accedat, qui consensus unam de sex causis prærequirit, quas in sequentibus Versiculis vides.

Debilis, ignarus, malè conscius, irregularis, quem mala plebs odit, dans scandalum, cedere possit.

Prima igitur causa est corporis debilitas. Secunda defectus scientiæ. Tertia delictum aliquod gravius. Quarta Irregularitas. Quinta odium populi. Sexta denique grave scandalum. *V. l. 1. Decretal. tit. 9 c. 10.* ubi singulæ cautæ fusiùs explicantur. Quibus addi possunt dux aliæ, crebra & continua hostium incurratio. *c. tribus de consec. D. 1. & aeris intemperies c. quorundam Dist. 74.*

II. Causa Episcopatum resignandi sufficiens non est propriæ salutis & quietis desiderium in ordine aliquo religioso; quia Episcopus obligavit se Ecclesiæ ad providendum ipsi, ut sponsæ, vel ut pastor gregi suo. Quamdiu igitur præstare potest ad quod se obligavit, præstare tenetur. Hinc Innocentius III Episcopo Claritano scribit in *c. nisi cum de renunc.* Cum deceat te animam ponere pro subditis nulla occasione, dummodo prodesse illis possis ab eorum regimine convenit te excusare: quoniam si laboris causam præ tendis, exemplum te Apostoli sublevabit, qui suadet tibi ejusmodi laborem non

refugere. Item Monemus te, ut laborem pastoralis regiminis non refugas, ne forte ad pedes suos cum Maria spernat te accipere, qui sibi apud te divertendi sprevisse cum Marthâ sollicitâ ministrare. Quid si profiteatur, inquit, in aliqua Religione nunquid ratum erit? R. si absque consensu Summi Pontificis edat professionem Episcopus, quietioris vitæ desiderio tantum, professio irrita est. Nam, ut diximus, Ecclesiæ suæ tenetur deservire, & suâ illius necessitati commoditatem posthabere. Valida autem professio erit, si Pontifex annuerit, etiam ex causa alias insufficiente. *Less. c. 41. dub. 3. Moscon. l. 1 par. 1. p. 168.*

III. Si Episcopus qui Ecclesiæ adhuc servire potest votum concipiat de ingredienda, & profitenda religione, ut propriæ salutis meliùs vacare queat, irritum censei potest, quia non est de bono meliore. Melius enim est, & sibi simul, & aliis prodesse in regimine Pastoralis, quàm privati commodi rationem habere. Ac proinde *S. Thom. 2. 2. q. 185. a. 5.* expressè dicit, talem Episcopum assumendo habitum religiosum non tendere ad perfectionem, sed ab ea recedere: quod pluribus à *Dom. Soto explicatur l. 10 q. 2. art. 4.* Petat licentiam, ait. Illam Summus Pontifex, nec debet, nec potest concedere. Potior est gregis, quàm hominis salus, illius præsertim, qui se obligavit. Neque obstat *c. per tuas de voto*, ubi Innocentius III. Gebennensi Episcopo suadet, ut resignato Episcopatu votum de religione factum adimpleat: quia votum illud, antequam eligeretur Episcopus, nuncupatum erat: adeoque non acceptare Episcopatum, sed votum servare debuit. Si

Q 3

autem

autem post susceptam religionem electus fuisset, consentire poterat, ut loco citato manifestè dicitur. *Silv. V. Religio II. q. 8. Votum III. quest. 3. Sanchez l. 4. Moral. c. 17 n. 5. Azor. l. 1. c. 16. q. 2. Barth. à S. Fausto l. 1. q. 191. Barbof. ibid.* post enarratas plurium opiniones.

IV. Quamvis morbo etiam incurabili laboret Episcopus, cogi non potest, ut contra voluntatem suam, Episcopatu se abdicet. *c. quamvis 17. VII q. 1 ubi S. Gregor. ad Eleutherium scribens, ait.* Quia viventem Episcopum ab officio suo necessitas infirmitatis, non crimen abducit, alium loco ejus, nulla finit ratio ordinari: sed si intervalla ægritudinis habere est solitus ipse datâ petitione non se ulterius ad hoc ministerium intellectum habere, nec ad alia officia subvertente infirmitate posse fateatur assurgere, & alium suo loco expectat ordinandum. *Et infra.* Si nullo tempore ad sanæ mentis redit officium, persona fidelis ac vitæ probabilis est eligenda, quæ ad regimen Ecclesiæ idonea possit existere, atque de animarum utilitate cogitare, Ecclesiasticarum rerum curam gerere. &c. Similia leges in *c. scripsit & sequentibus causa VII. citatâ.*

V. Propter crimen seu delictum privari Episcopum posse, manifestum est ex *c. nisi cum pridem de renunc. ubi Innocentius III.* agnoscit cedendi licentiam dari posse criminis causâ, sed fortè non cujuslibet, verum illius duntaxat, propter quod ipsius officii executio post peractam pœnitentiam impeditur, cum si omnes, quos arguit conscientia cujuslibet culpæ, cederent, pauci vel nulli in illo ministerio remanerent. Ex quibus verbis interpretes colligunt, Inno-

centium loqui de crimine, vel criminibus, quæ titulum Episcopatus invalidum reddiderunt, verbi gratia, si Simoniacè electus, aut institutus fuit. Tunc enim si notorium fuerit, Episcopatum deserere potest, etiam non petitâ Summi Pontificis licentiâ. Si verò occultum sit, vitandi scandali causâ renuntiare debet in manibus Papæ, vel ab eo tituli revalidationem impetrare. Si quis institutus sit in excommunicatione, suspensione, aut irregularitate occulta, sublato per eum, qui absolvere potest, impedimento validari titulum probabile est. Jam si Episcopus post Canonicam institutionem crimen commisit, puta, Sodomiz, per quod secundum Pii V. Constitutionem pœnam incurrit depositionis, aut suspensionis in perpetuum, ac sine spe relaxationis, tunc sufficientem causam habet à Summo Pontifice cessionem petendi. Si tamen occultum fuerit crimen, ideoque infamia careat, proprius Confessarius Episcopum absolvere poterit. Si verò annexa crimini infamia sit, Papa remove debet, vel etiam, cum expedire videbitur, restituere. Denique facti infamia, quam vitæ impuritas parit; adulterio, incestu, aut simili delicto, ante condemnationem Judicis non privat quenquam dignitate, & munere acquisito, ut ex communi resolutione de pœnarum obligatione constat. *V. Proleg. §. 8. Covarr. de Sponsalibus part. 2. cap. 6. §. 8. Mantica de conject. ult. Vol. I. 20. tt. 4. Clarus §. fin. Quest. 79.*

VI. Crimina, quorum causa privari Episcopus potest, à Mosconio *l. 1. part. 1. cap. 8.* numerantur ista. 1. est hæresis.

Quod

Quod sicut de elect. 2. falsificatio literarum Apostolicarum c. ad falsariorum de crim. falsi. 3. Conjuratio contra alios Episcopos. c. conjugationum xi. quast. 1. 4. Magia, incantatio, Sortilegium & similia. 5. Continua ebrietas Concilium Tolet. IV. cap. 28. 6. V. supra Canon. Apost. cap. 44. 7. Episcopatum arripuisse favore regio, aut seculari. 8. Connivere & permittere in Clero suo fornicationes c. nemo dist. 83. 9. invadere & occupare Sedem Episcopalem adhuc viventis. c. audivimus 3. quast. 2. 10. Carnaliter cognovisse filiam spirituales c. fin. 30. quast. 1. 11. revelare confessionem in casibus non concessis c. Sacerdos de pen. Dist. 6. 12. suis manibus percussisse aliquem, ut eatenus terrore sit. Can. Apost. 28. 13. Negotia secularia tractare. Can. Apost. 7. 14. Ordinare Cleri. os per Simoniam. Conc. Chal. cap. 2. 15. Beneficia Ecclesiastica, præbendas, vel altaria per Simoniam dare. c. si quis Episcopus 1. quast. 3. 16. Si contempserit Constitutiones, & Decreta Apostolica, vel Concilia c. fin. dist. 40. 17. Si mandatis Apostolicis noluerit obedire. c. nulli fas. dist. 19. 18. alienare bona Ecclesie extra casus concessos. c. fin. xi. quast. 2. & Constit. Pauli II. de rebus Eccles. non alien. 19. Si excommunicatus scienter celebret. Specul. de accus. §. 1. V. Porro. 20. Si homicidium commiserit. Concil. Agath. cap. 50. c. si Episcopus dist. 50. 21. Si consecratur Episcopus non electus legitime Calix. Papae lat. cap. 3. dist. 2 & consecrans, & consecratus absque recuperationis spe deponatur. Item dicendum de illo, qui indignum scienter consecraret: Item, si confirmet non idoneum. 22. Si consecret Ecclesiam in

aliena Dicecesi existentem, aut Ordines conferat, sine commendatitiis, aliave pontificalia exerceat. Concil. Antioch. cap. 13. Concil. Trident. Sess. 6. c. 5. 23. Deponitur præterea pro quolibet crimine notorio & capitali Conc. Agath. c. 50. 6. si quis Episcopus dist. 50.

NOTA 1. non deponi quenquam Episcopum, nisi propter crimina in jure expressa c. 1. & 15. q. 8. Gloss. id. & in c. Ex tenore de temp. ord. Item c. sicut, & c. fin. de elect.

NOTA 2. depositionem ab alio nullo, quam Summo Pontifice fieri posse.

NOTA 3. non semper requiri, ut crimen manifestum, aut notorium sit. Nam si indignè promotus fuerit, vel homicidium commiserit, vel bigamus sit, non attenditur, an sit manifestum vel non, sed ipsa facti veritas sufficit. Felin. in cap. si quando num. 1. & c. Sciscitatus num. 8. de rescriptis Flaminius de resign. benef. l. 30. quast. 18. nn. 18. Barbos. in cap. Ex literis de excess. Pralat.

VII. Propter inobedientiam plebis aut grave scandalum licet interdum Episcopo cedere, & derelinquere Ecclesiam suam. c. nisi cum de renun. Non tamen pro quolibet culpa pastor debet gregem deserere, ne mercenario comparetur, qui videt lupos venientem, & dimittit oves, ac fugit. Sed de superioris licentia tunc demum potest non tam timidè fugere quam providè declinare, cum oves convertantur in lupos, & qui debuerant humiliter obedire, jam irrevocabiler contradicunt: cum etsi tales sint graviter pro crimine puniendi, sunt tamen pro tempore utiliter tolerandi, quia sanguinem elicit, quò

nimium

minimū coniungit. Ibidem de scandalo subiungitur. Pro gravi quoque scandalo vitando, cum aliter sedari non potest, licet Episcopo petere cessionem, ne plus temporalem honorem, quam æternam videatur affectare salutem, memor illius, quod Apostolus dicit *1. Corinth. 8.* Si esca scandalizat fratrem, non manducabo carnem in æternum. Sed inter scandalum & scandalum subtiliter distinguendum est, sicut Dominus ipse distinxit, *Matt. 17.* cui cum dixissent Apostoli. Scis quia Pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt, respondit, *Sinite illos, ceci sunt, & duces cæcorum.* Alibi verò dixit. *Qui scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris.* Exemplum habes in S. Greg. Nazianzeno, qui Ecclesiam Constantinopolitanam sponte deseruit propter scandalum & odium Orientalium Episcoporum ut fufius declarat. *Baron. Anno Christi 381.*

VIII. Quod Irregularitatem attinet, ea vel est indispensabilis, in qua nimium non solet Pontifex dispensare, ut si bigamus sit, vel uxorem viduam duxerit, & tunc omninò abdicare se debet: vel est dispensabilis, ut natalium defectus: tum si occulta fuerit, non de abdicatione, sed dispensatione cogitandum est, præsertim si ex copula non damnata manet. Similiter dispensare potest Pontifex cum illo, qui irregularitatem contraxit ex homicidio, quod occultum manet, non verò si publicum & notorium fuerit. Neque enim decet, imò dedecet plurimum, ut vir sanguinum ascendat altare Domini, hostias paciferas offerat, cujus vindi-

ctam gladius appetit. *Suar. tom. V. disp. 44. Sess. 4. n. 35.*

IX. Translatio Episcopi de Sede in Sedem utilitatis, vel necessitatis causa fieri potest, ut exempla docent, 1. S. Petri, qui ab Antiochia Romam, 2. Eusebii, qui ex parva civitate Alexandriam, 3. Felicis, qui Ephesum translatus est, à civitate, in qua ordinatus fuerat, ut refertur in *c. mutationes VII. q. 1. ubi antherus.* Mutationes Episcoporum scitote communi utilitate atque necessitate fieri licere: sed non propria cuiusque voluntate, aut dominatione. *Et infra.* Non transit de civitate in civitatem, nec transfertur de minori ad maiorem, qui hoc non ambitu, nec propria voluntate facit, sed aut vi à propria sede pulsus, aut necessitate coactus aut utilitate loci, aut populi non superbe sed humiliter ab aliis translatus est. *Rursum infra.* Non tamen sine Sacrosanctæ Sedis Romanæ auctoritate & licentia. Alia est enim causa necessitatis, & utilitatis, alia avaritiæ, & præsumptionis, aut propriæ voluntatis. Idem declarat *Pelagius II. in c. scias frater VII. q. 1. & in Conc. Carth. III.* statutum est, ne Episcopus de loco ignobili ad nobilem per ambitionem transeat: quod si utilitas Ecclesiæ poposcerit, decreto Clericorum, & Laicorum Episcopis potestato in præsentia Synodi transferatur. Atque hæc intelliguntur de Episcopo non tantum consecrato, sed etiam confirmato. *V. Gloss. in c. cit. scias.* quæ addit. *Hic apparet ratio, quare Episcopus non debeat fieri Monachus invito Papa, ne privata major, quam publica utilitatis estimatio sit.*

X. Ut non fiat translatio Episcoporum de loco in locum sine gravi causa,

ex lege Ecclesiasticâ, & traditione manavit, cujus quia initium ignoratur, Apostolis auctoribus tribuitur. Nam ut præclare Covarr. l. 1. variar. c. 10. n. 3. consuetudo à temporibus Apostolorum per universas Ecclesias observata argumentum est ad demonstrandum, quod ea sumpsit originem ab Apostolorum traditione, qui didicerunt ab illo, quem semissurum eo sine Christo promisit, ut omnem illos doceret veritatem. Quam ob causam appellari etiam divina potest. Quo sensu Innoc. III. in c. 3. de translat. Episc. Conjugium Episcopi cum Ecclesiâ suâ dicit non humanâ, sed divinâ auctoritate dissolvi: quia nimirum Apostolorum, & suprema Pontificis potestas, non ab hominibus, sed immediatè à Deo confertur. Sic divina appellantur alia quædam ab Apostolis relicta, ut observatio quadragesimæ, admixtio aquæ in calice, & sim. c. eos. 1. q. 1. c. predicatur 16. q. 1. Barb. in c. omnes dist. 39. Exemplum translationis (legitimæ, an secus, non disputo) suppeditat Chronicon Bambergense, ubi Lambertus numero tricesimus, à Borne dictus primò obtinuit Episcopatum Brixientem, cui paucis annis præfuit, mox ad Spirenses transiit, etiam contra Cleri voluntatem, ubi novem annis exactis Argentinam concessit, ibique non diu moratus Episcopatum Bambergensem obtinuit, quo demum post annos viginti tres resignato ad Monasterium Gengebacense in Alsatia remigravit, ibique diem extremum clausit. Gasp.

Brusch. in Catal. Episc. Bambergensium.

* *
*

S. VI.

De potestate ordinis, quam habet Episcopus.

I. **E**X dictis liquet, duplicem potestatem episcopi consecrati esse, Ordinis nimirum, & jurisdictionis. De hac in sequenti §. agendum erit: de illa passim Summistæ comprimis Silvester V. Episcopus numer. 2. & in c. Quamvis D. 86. Primo igitur Sacramentum Confirmationis iis, qui baptizati sunt, conferre potest, inque eum finem charisma conferre, ut oleum infirmorum quoque. Co. Tr. Sess. 7. concil. VVormat. cant. c. 2. Secundo sacros ordines tribuere, create Sacerdotes, Diaconos, & Subdiaconos. Item degradare clericos. Co. Tr. sess. 13. c. 4. Laym. l. 5. Tr. 9. c. 9. Tertio Alios episcopos consecrare, i. ad Titum cap. 1. Quarto. Sacras Virgines benedicere, seu consecrare. Leo Papa. ep. 86. Quinto. Tempia, altaria, vasa sacra, vestes ad divina mysteria celebranda necessarias benedicere. Abb. in c. Aqua de consecr. Item Reges, Abbates, & Abbatissas. Piasec. pag. 62. Sexto Dare benedictionem solemnem in Missa solenni post Orationem Dominicam. Septimo Pœnitentes publicos in Missa palam reconciliare. Octavo. Literas formatas dare. Con. Tr. S. 23. c. 4. c. Quamvis D. 68. c. Aqua de consecr. eccles. Silv. V. Episcopus. n. 9. Bonacina de Ord. 20. 3. p. 243. Moscon. l. 1. Par. 1. cap. 8. Piasecius par. 1. c. 3. 4. 5. Toletus l. 5. c. 4. Lorichius in V. Episcopus n. 14. Foll. Tr. 3. c. 1. n. 13. Fernandez in Exam. Theol. ad lit. E. c. 7. Busæus de statu episcop. ca. 4. Barb. in c. Transmissam. de elect.

R

II. Inter

I. Inter ea, quæ Episcopo ratione ordinis competunt, discrimen est. Quædam enim jure divino seu ex institutione Christi habet, alia verò ex Ecclesiæ ordinatione. Jure divino Chrisma conficit, & oleum infirmorum; Sacramentum confirmationis confert, Clericos creat, Sacerdotes & Episcopos cõsecrat. Reliqua in Jure Canonico sancita & Episcopis tributa sunt. Unde per dispensationem aliquando minoribus Episcopo Prælati communicantur. At *inquis*, etiam priora illa quæ jure divino competere dicuntur, ab aliis subinde conficiuntur. R. fieri aliquando nutu & auctoritate Summi Pontificis, qui quasi Delegatos constituit; quâ in re Pontifex jus divinum, & Christi institutionem non mutat, quia non facit, ut inferior Sacerdos sit Minister ordinarius, sed solum efficit, ut Minister delegatus sit, quod Christus minimè prohibuit. Idem tamen de Diaconis non est dicendum, quasi pari modo potestas cõsecrandi Eucharistiam, & offerendi illis tribui possit, quia licet in sacro Ordine consistant, caractere Sacerdotali, & potestate, quæ multò superioris gradus est, carent. In casu necessitatis tamen, cum nemo Sacerdos adest, corporis Domini ei dispensationem faciunt. *V. Layman. l. 5. tract. 4. c. 6. n. 2.*

III. Si Episcopus Presbytero committat ea, quæ ordinis Episcopalis sunt, ut confirmare, chrisma conficere, & sim. non solum illicita, verùm etiam irrita collatio est: quia ejusmodi potestatem delegare ad solum Pontificem pertinet. *Glo in c. pervenit D. 93. c. Manus de cons. dist. 6. Abb in c. Quanto de consuetudine Armilla V. Episcopus n. 11. Bellarm. de Confirm. cap. 12.*

Greg. Valent. IV. disp. 5. q. 2. pun. 1. Filiuc. tr. 3. c. 2. n. 27. Reginald. l. 28. cap. 4. n. 17. & seq. Neque audiendus *Ledesma qui q. 72. art. 1.* offerit, tantam in Diœcesi sua potestatem habere Episcopum, quantam in universa Ecclesia Pontifex habet. Hoc enim illimitatè positum à DD. passim rejicitur, quia nec ratione probati, nec exemplis, aut inductione confirmari potest: sed potius falsum esse patet 1. ex potestate dispensandi in sacrorum ordinum exercitio 2. irritandi clandestina matrimonia, quod nemo Episcopus potuisset. 3. reddendi personas inhabiles ad matrimonium: vel ratione voti, aut alicujus delicti. 4. constituendi & determinandi censuras. 5. ex potestate canonizandi Sanctos Denique aliis multis, quæ communem Ecclesiæ statum concernunt. Quocirca axioma illud, licet non à *Ledesma*, sed aliis pluribus laudetur, vel omninò explodendum est, vel ita limitandum, ut intelligatur de eo rerum, & actionum genere tantùm, quæ ad ordinariam, & cõmunem animarum curam, ac provisionem pertinent, sine quibus manca & inutilis Episcopi vigilantia, & administratio esset. *V. Barb. de potest. Epis. par. 2. ad. 33. Suar. V. disp. 7. Sess. 4. n. 5. Sanch. l. 1. de Matr. disp. 51. n. 3. Laym. l. cit. c. 7. §. 2.*

§ VII.

De Potestate Jurisdictionis.

Quia potestas Jurisdictionis varia, & multiplex est, in certas classes redigemus. Septem invenio. Prima est eorum, quæ pertinent ad Sacramentorum administrationem in totâ Diœcesi suâ. *Secun-*
da

da de corrigendis superstitionibus, & ab-
usibus rituum, aut caeremoniarum, quæ
per incuriam pastorum irrepunt. *Tertia*
de prædicatione verbi divini per Diœce-
sin suam. *Quarta* de causarum Ecclesia-
sticarum decisione. *Quinta* de visitatione
Diœcesis. *Sexta* de specialibus quibus-
dam officiis. *Septimo* denique de his, in
quibus Episcopus, ut Sedis Apostolicæ
Legatus agit.

CLASSIS I.

De Curâ Animarum.

1. Episcopus sollicitè invigilare debet,
Ene animarum cura in Diœcesi sua
ullo prætextu negligatur, exemplo Chri-
sti, & Apostolorum, Pauli cum primis,
qui omnes pro ovibus suis posuerunt a-
nimam suam. *Ioan. 10. Act. Apost. histor. Eccl.*
Et Conc. Tr. Sess. 6. c. 1. omnes quocunq̃ue
nomine aut titulo præfectos Ecclesiarum
monet, ut attendentes sibi & universo
gægi, in quo Spiritus Sanctus posuit
eos, regere Ecclesiam Dei, quam acquisi-
vit sanguine suo, vigilent, sicut Apосто-
lus præcipit *Act. 10. 1. Tim. 4.* in omnibus
laborent, & ministerium suum impleant.

2. Examinare quoscunq̃ue beneficia-
rios à patronis suis præsentatos, licet
confirmatio illorum ad inferiores Præla-
tos spectet. *Conc. Trid. Sess. 25. c. 9. de ref.*
Item quoslibet extraneos Clericos ab a-
liis ordinatos, antequam ad Ecclesiastica
munera admittantur *Con. Trid. Sess. 14. de
ref. cap. 3.*

3. Instituire Vicarios in curatis bene-
ficiis quæ unita sunt cathedralibus, Colle-
giatis, aut aliis ecclesiis, vel monasteriis.
Nominatio siquidem eiusmodi Vicariorum
ad patronos pertinet, sed approbatio ad
episcopum *Co. Tr. Sess. 7. c. 7. & Sess. 24. c. 18.*

& *ibid. in Comment. Barbosa.*

4. Parochis infirmis & illiteratis qui
officio suo ritè fungi nequeunt constitue-
re Coadiutores *Co. Tr. Sess. 21. c. 6 Salzedo
in Pract. Diaz c. 21.*

5. Vicarium constituere in ecclesia va-
cante, donec legitimus parochus cano-
nicè eligatur *Co. Tr. Sess. 24. c. 18.*

6. Approbare Contestatos omnes sæ-
cularium, sive ii Regulares, sive sæculares
sint. *Con. Tr. Sess. 23. c. 15.* ubi à Congrega-
tione Cardinalium definitum est, absolu-
tionè invalida esse, quæ datur à Sacerdote
nò examinato & approbato per Episcopum.

7. Eligere, & approbare summum Pœ-
nitentiarium pro sua diœcesi *Con. Tr. Sess.
24. c. 8.* quod in nostra Germania fieri non
solet, fortè quia religiosorum familiæ pas-
sim confessionibus audiendis incumbunt.
V. Tit. 4. §. 6.

8. Parochias dividere, cum necessariam
videtur: beneficia item ex dirutis ecclesiis
ad alias transferre & pauperibus parochiis
unire, aliaque his similia præstare, de qui-
bus *Con. Tr. Sess. 24. c. 13. Sess. 21. c. 4. §. 7. Sess.
25. c. 13.*

9. Singulis annis Synodum diœcesanã
celebrare *Co. Tr. Sess. 24. c. 2.* secundum an-
tiquos Canones *dist. 18. ubi c. 2. 3. & 4. ex
Coe. Niceno, Antiocheno, & Cabilensi præ-
cipitur episcopis ut bini conventus seu Sy-
nodi quolibet anno habeantur propter
ecclesiasticas causas, & controversias de-
finiendas.*

10. Denique leges ferre potest conve-
nientes, & necessarias suæ diœcesi que-
madm. fecisse præ aliis *S. Carolum Borro-
mæ Archiep. Mediolanensem Acta, & mo-
numenta testantur V. quæ diximus in Pro-
leg. §. 2. n. 3.*

CLASSIS II.

De corrigendis abusibus.

I. **C**urandum Episcopo est, ut omnia Sacramenta ritè administrantur, & ne quid in decorum aut inordinatū in iis admittatur *Con. Tr. Sess. 14. c. 3. Sess. 21. c. 5. Sess. 22. Decreto de observandis, & vitandis in celebratione Missæ. Item Sess. 25. Decreto de invocatione Sanctorum.*

II. Item abusus in celebratione Missarum magno studio emendare conabitur, nimirum *primò*, ne fiant pacta, conditiones, vel illiberales exactiones Eleemosynarum, & quicquid pro novis Missis datur. *Secundò*, prohibebit, ne vagis & ignotis Sacerdotibus liceat Missas celebrare: publicè criminosis ne quidem interesse permittet. *Tertiò*. Non permittet extra Ecclesiam Missas celebrari, præterquam in Oratoriis à se, vel alio quopiam Ordinario approbatis, & astantibus ritè pieq; ad audiendum compositis. *Quartò* interdicit, quicquid scurrile, & indecens est in Musica, & organis: item omnes actiones sæculares, vana colloquia, deambulationes, strepitus clamores, & quidvis aliud inordinatum in templo fieri, ut domus DEI debito cultu ac veneratione honoretur. *Quintò* tollit abusum, & superstitionem certi numeri Missarum, & candelarum. *Sextò* attendet, ne Sacerdotes incongruo tempore novis, & minimè approbatis ritibus aut ceremoniis in Missarum celebratione utantur. *Con. Trid. sess. 22. Decret. de observandis & vitandis in celebr. Missæ.*

III. Prohibere debet, & proscribere

vulgatos quæstores Eleemosynarum *Con. Trid. Sess. 5. c. 2.* hominum genus vafrum, fictum, & periculosum.

IV. Indulgentiarum aliarumque Spiritualium gratiarum publicationem deinceps fieri curabit per seipsum, adhibitis duobus è Capitulo debitis temporibus, Et tunc licebit ei Eleemosynas, & oblata charitatis subsidia colligere, nulla tamen prorsus mercede accepta, ut omnes intelligent cœlestes hos thesauros non ad questum, sed animarum salutem ordinari. *Con. Trid. Sess. 21. c. 9. & Sess. 25. decreto de Indulg. Barb. hic & Tr. de Parocho c. 16. n. 19.*

V. Curabit, ut omnis supersticio in Sanctorum invocatione, reliquiarum veneratione & imaginum sacrarum usu tollatur, omnis turpis quæstus eliminetur, omnis denique lascivia viteretur, ita ut procaci venustate imagines non pingantur, nec ornentur: & in Sanctorum celebratione ac reliquiarum visitatione homines comestationibus, atque ebrietatibus non abutantur, quasi dies festos in honorem Sanctorum institutos per luxum & lasciviam agere liceat. *Con. Trid. Sess. 25. Decreto de invocat. Sanctor.*

VI. Prædicta omnia, & quæ eodem pertinent, Episcopus sollicitè curabit, ita ut nihil inordinatum, præposterum, aut tumultuariè accommodatum, nihil profanum & inhonestum appareat. Ideò in templis nulla imago insolita ponenda, nulla nova miracula admittenda, nullæ novæ reliquiæ recipiendæ sunt sine Episcopi approbatione. *Con. Trid. loc. cit.* ubi etiam quid in dubio faciendum, sit decernitur.

CLAS.

CLASSIS III.

De predicatione Verbi Dei.

1. **O**Mnes episcopi, Archiepiscopi, & Primates debent ipsi prædicare Verbum Dei, nisi legitimè impediti sint. Impediti suis sumptibus constituent viros idoneos, qui id munus præstent. *Con. Tr. Sess. 5. c. 2.* Hoc quia in Germania nostra non omnino servatur, mirum non est hæreticorum calumniis episcopos & Prælatos apud populum traduci. *Calv. l. 4. Inst. c. 4. n. 3.* portenti instar fuisse ait Vere. u. n. ævo, si quis episcopus non prædicasset.

2 Parochos urgebit, ut saltem diebus Dominicis, & solennibus festis concionentur: tempore Adventus, & quadragesimæ singulis septimanis ter. *Con. Tr. Sess. 24. c. 4.* ubi additur diebus Dominicis, & festis pueros in singulis Parochiis fidei rudimenta, obedientiam erga Deum, & parentes diligenter ab iis, ad quos spectat, docendos esse.

3 Concionatores quoslibet examinare, & approbare debet, eorumque lapsus, & errores corrigere, ac punire, *Concil. Tr. Licit.* Additur in *Sess. 5. cap. 2.* Regulares qui ad concionandum in templis sui Ordinis admissi & approbati à Superioribus sunt debere se personaliter cum licentia suâ episcopo præsentare, ab eoque benedictionem accipere, antequam prædicare incipiant: pro aliis verò templis etiam ab episcopo approbandos esse. *Rosella.*

V. Prædicator n. 1. Silvest. Armilla, & alii Summ. cod.

CLASSIS IV.

De foro Iudiciali.

1. **A**D Episcopum pertinent iudicanda, & definienda omnes controversiæ de beneficiis, omnesque in iisdem defectus. *Con. Tr. Sess. 24. c. 20.* Sunt autem plurima, quæ in hac materia obvenire possunt, de quibus *V. tit. de Benefic.*

2. Ad eundem pertinent causæ criminales Clericorum. *Con. Tr. Sess. 14. c. 4. & 5 item Sess. 13. cap. 4. ubi de Clericorum degradatione. & c. 3. ubi de appellatione. & c. 5. ubi de obrepitis gratis contra episcopi sententiam agitur.* Cuiusmodi autem processus observandus sit in decernendis pænis *Sess. 25. cap. 3. explicatur. Rosella. V. Episcopus n. 1.*

3. Idem de Causis matrimonialibus dicendum *Concil. Tr. Sess. 24. Can. 12.* si quis dixerit causas matrimoniales non spectare ad iudices ecclesiasticos, anathema sit *iuxta c. Multorum 35. Qu. 6. c. 1. de cons. & affinit. c. Ex auditis de præscript. & c. Accedentibus de excess. præl. Notat. Franc. Lec. in thes. fo. eccl. pag. 372.* quia matrimoniales causæ arduæ sunt, ut tradit *Abb. in c. Matheri n. 6. de iureiur.* non esse committendas inferioribus iudicibus, sed episcopo soli: adeoque privilegiatas censeri, ita ut si extra provinciam causa committatur, & pars contra quam erat commissa, paupertatem allegaverit, & verè probaverit, non teneatur extra provinciam litigare in secunda & tertia instantia, nisi adversa pars sumptus, & alimenta subministrare voluerit.

4. Ad episcopum similiter pertinet executio

R 3

cutio

curio ultimarum voluntatum, & visitatio quorumvis hospitalium, & aliorum piorum locorum, quamvis illorum cura ad laicos spectet. *Con. Tr. Sess. 22. cap. 8. Idem in c. Tu nos Greg. IX. asserit, præcipiens episcopo cuidam, ut executores testamentorum monitione præviâ compellat ad fidelem distributionem bonorum. Idem in c. Ioannes clericus eo. tt. leges.*

5. Cùm subinde lites oriantur inter personas ecclesiasticas de loco, & præcedentiâ sive in choro, sive in processionibus, funeribus, & simil. episcopus remota omni appellatione, & non obstantibus quibuscunque componere debet. *Conc. Trid. Sess. 25. c. 13.*

6. Eiusdem est suscipere causas mercedum, & miserabilium personarum etiam civiles contra clericos quoscunque exemptos tam sæculares, quàm regulares. *Conc. Trid. Sess. 7. c. 14.* Potest insuper episcopus de causis civilibus ad se delatis iudicare, præsertim, si mixti fori sint: Item sæculares iudices in diœcesi suâ, si malè iudicent, punire, causasque ad suum tribunal revocare. Patet ex 1. ad Cor. 6. & multis Veterum exemplis apud *Baronium An. no Cbr. 57.*

7. Causas Capitularium extra Visitacionem cum duobus de Capitulo iudicabit. *Con. Tr. Sess. 25. c. 6.*

8. Dispensationes à summo Pontifice impetratas non admittet, donec summarè cognoverit eas vitio surreptionis carete. *Con. Trid. Sess. 25. cap. 5. & Sess. 22. c. 18.*

Zerola V. episc. V. Vicarius V. Visitatio. Piafec. Par. 2. c. 4. & alibi Silu. Bonac. Barb.

CLASSIS V.

De officio Visitacionis.

1. **E**piscope tenentur quotannis visitare diœcesin suam sive per se, sive per alios, qui idonei sunt. Visitanti procuratio debetur. Si diœcesis magna, & lata sit, biennio visitabitur. Causæ plures sunt. *Prima*, ut sana doctrina conservetur, & hæreses excendantur. *Secunda*, ut mores tam cleri, quàm populi emendantur. *Tertia*, ut disciplina ecclesiastica sanciat, & scandala tollantur. *Quarta*, ut Sacramentum confirmationis tribuatur. *Conc. Trid. Sess. 24. cap. 3. & Sess. 23. c. 4. Jacob. De Graff. Par. 2. l. 2. c. 28. num. 8. & sequ.*

2. Regulares exempti à suis Prælati visitandi sunt. *Conc. Trid. Sess. 25. c. 20.* ubi annotatur ex Declaratione Cardinalium, hodie non omnes moniales pleno iure episcopis subesse, secundum privilegia Apostolica. De qua re agens prolixè *Rodericus Tom. II. Q. 62.* docet, nullam eiusmodi exceptione episcopis iniuriâ fieri: uti nec principibus sæcularibus, quando aliqui per Imperatorem libertate donantur.

3. Episcopus visitare potest omnes personas sæculares de quibuslibet criminibus, ut de hæresi, perjurio, sacrilegio, Simonia, superstitione, cultu idolorum, concubinato, adulterio, peccato contra naturam, Vsurâ, & similibus. *Conc. Trid. Sess. 24. cap. 10.* Eodem modo subiecti sunt Regulares non exempti. Illi quoque, qui aliàs exempti curam animarum gerunt. Omnes item clerici sæculares & Vicarii curam

curam animarum habentes, cuiuscunque tandem sint Vicarii. Neque in his, ubi de morum correctione agitur, exemptio aut ulla inhibitiō, appellatio, vel querela etiam ad Sedem Apost. interposita executionem impedire, aut suspendere debet. *Concil. Trid. sess. 6. cap. 2. & 4. sess. 7. cap. 5. & 7. sess. 21. c. 8. & sess. 24. c. 9. 10. 11. sess. 25. c. 8. 11. 20.*

4. Visitare potest, & debet quaelibet pia loca non exempta privilegio Papæ, cuiusmodi sunt hospitalia, Collegia, Confraternitates, Foundationes, Montes pietatis, & horum similia. *Concil. Trid. sess. 22. cap. 8. sess. 25. cap. 8. & 9.* Tempora item, & res cultui divino consecratas, quæ sunt in locis non exemptis, ut Vasa, vestimenta, aliamque suppellectilem. Imagines quoque, picturas, reliquias, epitaphia, omnemque structuram, ut nihil in ea relinquatur inordinatum. Huc etiam pertinent ecclesiæ in nulla diocæsi sitæ. *Concil. Trid. sess. 7. c. 8. De ref. sess. 24. c. 9. & 10. sess. 25. de cr. de invoc. Sancti.*

5. Maiora loca episcopus per se, minora per alios visitat. Familium & comitatus honestus erit, & modestus: cavebitque, ne expensis nimis graventur subditi. *Concil. Trid. sess. 24. cap. 1. Barb. in c. inter cetera xi. Q. 1.* In visitatione Regularium utriusque sexus nullus sæcularis ad Capitulum inducendus est. Reliqua de modo visitandi utiliter leges apud Anton. Restam in *Directorio Visitat. Mich. Timotheum. Piasecium par. 2. c. 3. Rodericum II. Q. 5. lac. de Grass. l. cit.*

6. Dubitant aliqui, an episcopo liceat familiam armatam habere ad exequendum pœnas delinquentibus constitutas. *Notat Piasecius pag. 128. cessare dubium*

in locis, ubi ecclesiæ coniunctum habet dominium temporale, adeoque in Germaniâ Superiore tota, & Imperio Romano, ubi episcopi simul Principes sunt, & territorium sæculare habent; in aliis autem locis excusari posse si habeat armatam familiam episcopus, cautius facturam tamen ubi consuetudo non est, si in executione faciendâ non utatur propriis ministris ad evitandam offensionem, & invidiam sæcularium, sed utatur auxilio brachii sæcularis, ita ut iudex sæcularis familiam suam armatam episcopo præstet. *c. 1. de off. ord. Innoc. & DD. communiter. Ad Franc. Leo in thesauro fo. eccl. c. 9. n. 19. absolute pronunciat, licere episcopo pro exequenda sententia familiam armatam alere, probatque. 1. ex antiquis Canon. c. Attendendum xvii. Q. 4. & c. Hi qui eadem Qu. & aliis nonnullis. 2. ex consuetudine, & observatione plurium locorum. 3. quia multa crimina sunt mixti fori, in quibus præventioni locus est. 4. ex Con. Trid. sess. 25. c. 3. ubi deernitur in causis iudicialibus ecclesiasticis iudices posse, & debere contra quoscunque laicos procedere per multas pecuniarias, captionem pignorum, personarumque distractionem faciendam per proprios vel alienos executores. Ex quibus sequi videtur armata manu uti posse adversum contumaces: quod facile persuadabitur illis, qui ex familia equestri ad intulam sublati sunt. V. Imm. Roder. Tom. IV. pag. 149. Barb. de potest. Episc. Par. 3. allegat. 105. Bozinum l. 1. de iure status cap. 9. cir. fin.*

CLAS-

CLASSIS VI.

De specialibus quibusdam officiis.

1. **I**N Ecclesiis Cathedralibus Episcopus Lectorem Theologiæ, & Grammaticæ designabit: Regulares verò compellet, ut in monasteriis suis Theologum Lectorem habeant. *Concil. Trident. Sess. 5. cap. 1.* A Cardinalibus declaratum est, sufficere, si vel Scripturæ Lectio vel Scholasticæ Theologiæ doceatur. Vbi tam exigua est populi, & cleri multitudo, ut theologiæ lectio haberi non possit, saltem Magistrum habeant, qui clericos aliosque Scholares Grammaticam gratis doceat, ut deinceps ad ipsa S. Scripturæ studia, annuente Deo, transire possint.

2. Ad Episcopum pertinet examinare, & approbare libros de rebus sacris scriptos & evulgandos: neque ulli licet imprimere, aut imprimi facere quosvis libros de rebus sacris sine nomine auctoris, neque illos in futurum vendere, aut apud se retinere, nisi prius examinati, approbatique fuerint ab ordinario, sub pœna anathematis & pecuniæ in Canone Conc. Lateran. novissimi apposta *Con. Tr. Sess. 4.* ubi additur, approbationem scripto dandam esse, quæ in fronte libri vel scripti, vel impressi authenticè appareat: idque totum hoc, id est, examen & approbatio gratis fiat.

3. Potestatem habet Episcopus quoslibet Notarios, etiam Apostolicos examinandi, approbandi & minus idoneos removendi *Con. Tr. Sess. 12. c. 10.* quia ex imperitiâ Notariorum plurima damna, & multarum occasio litium oriri potest.

4. Seminario pro nutriendis studiosis

erigere debet iuxta formam à *Con. Trid.* præscriptam *Sess. 23. c. 18.* Quod si Cathedralium, & aliarum ecclesiarum Prælati in Seminario erectione, eiusque conservatione negligentes fuerint, ac suam portionem solvere detrectarint, episcopum Archiepiscopus, Archiepiscopum & Superiores Synodus provincialis acriter corrigere, eosque cogere debet. *Con. Tr. loc. cit.*

5. Si hæredes negligentes sint in exequendis ultimis voluntatibus, episcopus executionem in se recipiet. *Con. Tr. Sess. 22. c. 8.* ubi inter Declarationes proposita quæstione, An episcopi ita sint piatum dispositionum executores, ut Archidiaconi, Diaconi, & cæteri inferiores non possint de iis cognoscere iuxta eorum consuetudines etiam immemorales, Congregatio censuit, Episcopos cumulativè executores esse piatum dispositionum ad alios inferiores.

6. Ad Episcopum pertinet confirmatio novorum miraculorum, novarum imaginum, & reliquiarum. *Concil. Trid. Sess. 25. Decr. de invoc. Sanctor.* Singula igitur accuratè discutiet adhibitis theologis aliisque peritis vitis, num quod factum narratur, arte, vel naturali modo fieri potuerit: quod faciliè dijudicari poterit comparatione facta cum veri miraculi natura, quod lubidè in instanti fieri, & ex omni parte perfectum esse debet. c. Sunt plures. *de pœn. D. 3. Turrecr. ibi S. Thom. 3. p. Q. 44. a. 3.*

7. Episcopus explorare debet voluntatem Virginum volentium religionem profiteri *Conc. Tr. Sess. 25. cap. 17.* quod Congregatio Cardinalium ita declarat. Virgines antequam ingrediantur monasterium adducantur ad matronas honestas,

stas, nec sanguine illis iunctas, nec aliquo modo suspectas, ubi remotis omnibus earum propinquis examinentur ab episcopo earum voluntates. Etenim omnimoda libertas requiritur in monasticæ vitæ delectu, pro qua libertate obtenta est causa cuiusdam dominæ ad annullandam eius professionem metu factam. Anno 1586. *men. Febr. V. infratt. 17. §. 1.*

8. Curandum episcopo, ut omnia, quæ de Regularibus à Conc. Tr. decreta sunt, in monasteriis suæ diocesis serventur, idque non obstantibus privilegiis, sub quibuscunque verborum formis conceptis, ac *Mare magnum* appellatis, etiam in fundatione obtentis *Concil. Trident. Sess. 25. cap. 22.*

9. Rationem exiger à Visitatoribus, quos misit, itemque ab œconomis constitutis Sede vacante, & à procuratoribus priorum locorum. *Con. Trid. sess. 24. c. 3. & sess. 22. c. 9.*

10. Solus episcopus decernit monitiones sub pœnâ excommunicationis pro revelatione rerum perditarum, aut ablatarum diligenti adhibita consideratione, an expediat, non aliorum quorumcunque rogatu, sed secundum suam solius conscientiam, *Con. Tr. sess. 25. c. 3.* quia bonorum temporalium amor infidus consiliarius est.

CLASSIS VII.

De his, in quibus agit ut Sedis Apostolica delegatus.

1. Episcopus, ut Sedis Apostolicæ delegatus agit in compellendis Abbatibus, Prioribus, & similibus, ut in mo-

nafteriis suis lectionem theologicam instituunt ubi commodè fieri potest. *Con. Tr. sess. 5. c. 1.*

2. In quibuscunque prædicatoribus, quando hæreses docent, amovendis & iuris ordine condemnandis. *Con. Tr. sess. 5. c. 2.* ubi additur, cavendum, ne quis prædicator, vel ex falsis informationibus, vel aliis calumniosè vexetur, iustamve de iis conquerendi occasionem habeat.

3. In corrigendis Clericis regularibus cuiuscunque ordinis extra monasteria degentibus, & clericis sæcularibus cuiuscunque privilegii personalis titulo se tutos præsumentibus, si deliquerint *Con. Trid. sess. 6. c. 3.* quod Congregatio Cardinaliû declarat, locum habere in omnibus Regularibus, qui legunt extra Monasterium etiam cum licentiâ suorum Superiorum, ita ut si deliquerint, puniri queant à locorum, Ordinariis.

4. In non admittendis faciliè impetratis privilegiis reorum post inchoatum iudiciale processum ad eorum condemnationem. *Con. Tr. sess. 13. c. 5.* quod etiâ extenditur ad quoslibet facinorosos *sess. 14. c. 4.*

5. In visitandis monasteriis, commendatis, Abbatibus, Prioratibus, & Præposituris, in quibus non viger regularis disciplina, itemque beneficiis curatis & non curatis, sæcularibus aut regularibus, qualitercunque; commendatis etiam exemptis, idque singulis annis. Si autè vigeat in illis regularis observantia, monebit Superiores, ut eâ secundum statuta sua observent, & nisi intra ex menses fecerint, episcopus curabit, ut fiat. *Con. Tr. sess. 21. c. 8.*

6. In tollendis quibuscunque abusibus, qui in celebratione Missæ obvenire possunt, de quibus supra *Conc. Tr. Decreto de*

S *obser.*

abserv. & evit. in celeb. Missar.

7. In recognoscendis dispensationibus à Sede Apostolica impetratis extra iudicium *Con. Tr. Sess. 22. c. 5.* Nullibi fraudum opulentior Seges.

8. In Notariis examinandis, & si imperiti deprehendantur, deponendis *Con. Tr. Sess. 22. c. 10.* quod, ut *Bald. in Consil. 6* dixit, Notariorum ignorantia destruit totum mundum.

9. In visitandis beneficiis in ecclesiis nullius certæ diocesis. Sæpe autem proximioribus. *Con. Trid. Sess. 24. c. 9.*

10. In exercenda iurisdictione in omnes clericos, quomodolibet privilegiatos, nisi habitent intra septa alicuius Ordinis approbati, aut nisi religionem professi sint *Con. Tr. Sess. 24. c. 11.*

11. In puniendis quacunque Simonia admessa in beneficiis, non obstantibus quibuscunque statutis, Constitutionibus, consuetudinibus etiam immemorialibus. *Con. Trid. Sess. 24. c. 14.*

12. In constituenda clausura Monasterii, adhibito etiam, si necesse fuerit auxilio brachii sæcularis *Con. Tr. Sess. 25. c. 5. de Regular.*

13. In gubernandis monasteriis Monasterii Sedi Apostolicæ immediate subiectis, & in sua diocesi constitutis *Con. Tr. Sess. 25. c. 9. de Regular.* quod de gubernatione spirituali tantum intelligitur.

14. In recognoscendo & dijudicando iure patronatus diversorum *Co. Tr. Sess. 25. c. 9. de reform.*

15. In suspendendis beneficiatis Concubinariis notoriis, & post primam correctionem perseverantibus aut relabentibus: obstinati maneat graviore pœna castigandis. *Con. Tr. Sess. 25. c. 14. Congregatio*

Cardinalium addit, episcopum contra prædictos Concubinarios procedere posse de iure non expectata forma textus citati capituli. Est enim intolerabile peccatum. Item contra omnes procedere posse etiam incarcerando, quando timetur de fuga iuxta traditam formam in *c. 6. huius sessionis*, idque absque monitione prævia. *V. Prædict. Crimin. Diaz. c. 80.*

§. VIII.

Satisfit dubiis quibusdam circa potestatem episcoporum.

DVB. I. An episcopus subditos suos ab hæresi absolvere possit?

R. Concil. Triden. Sess. 24. c. 6. episcopis concedit facultatem absolvendi suos à crimine hæresis occultæ in foro conscientie: at *Congregatio Cardinalium num. 7.* declarat, tam neque episcopum, neque Inquisitorem in foro conscientie hominem hæreticum absolvere posse, licet facultas hæc ipsis à Concilio Triden. concessa sit, idque propter *Bullam Pii V. scilicet Cæne Dni.* Insuper Decreto Concilii derogatum esse non tantum in crimine hæresis, sed in omnibus etiam casibus comprehensis in dicta Pii V. Bulla. *Navar. cap. 27. num. 265. Viasco. Par. 2. cap. 1. pag. 98. Zerola Par. 1. V. absolutio num. 4. Az. 1. lib. 8. cap. 8. Q. 10. Em. Sa. V. Hæresis num. 13. Fill. Tr. 7. c. 10. num. 287. Swarez. IV. disp. 30. Sess. 2. num. 7. & V. disp. 43. Sess. 1. num. 7.*

NOTA. Hanc Cardinalium declarationem *Henric. lib. 13. cap. 27. num. 6. Lit. Q.* in fine Comm. ait factam esse tantum pro locis Romæ vicinis. Quod si verum est, Germaniæ episcopi beneficio *Conc. Trid.*

Trid. adhuc fruuntur, & à crimine hære-
sis occultæ in foro conscientiæ absolueri
possunt. *V. Coninck de Sacram. disp. 14.
dub. 16. nu. 243. Ferdinandez Exam. par.
3 cap. 9. §. 16. num. 6. Roderic. Tomo 1. Q.
20. art. 10. Kiene de Castb. reserv. pag.
325.*

D. 2. An episcopus absolueri possit à
Casibus Sedi Apostolicæ reservatis, & ab
irregularitatibus?

R. *Concil. Trid. sess. 24. c. 6.* ita loquitur.
Liceat episcopis in irregularitatibus om-
nibus & suspensionibus excepta ea, quæ
oritur ex homicidio voluntario, & excep-
tis aliis deductis ad forum contentiosum
dispensare, & in quibuscunque casibus oc-
cultis etiam Sedi Apostolicæ reservatis
delinquentes quoscunque sibi subditos in
diocesi sua per seiplos, aut Vicarium ad id
specialiter deputandum in foro conscien-
tiæ gratis absolueri imposita pœnitentiâ
salutari.

Hanc potestatem posse Episcopum
non tantum Vicario Generali sed etiam
pœnitentiario, aut Vicario ad id speciali-
ter deputato committere, Cardinalium
Congregatio declaravit. Episcopus igitur
absolueri subditos suos ab omnibus casi-
bus reservatis potest quando occulti, nec
in forum contentiosum deducti sunt. Idem
(& hic secundus modus est) licet ipsi,
quando pro casuum reservatorum abso-
lutione summus Pontifex adiri non potest.
*de quo Reginald. l. 1. c. 7. & de prudē Con-
fessarii pag. 465 Henricus in summa l. 6. c.
14. §. 7. Piasecius par. 2. c. 1 p. 99. Bonacina
V. absolutio à Censuris Bulla nu. 4. Chapea-
ville de Cas. res. c. 6. Zerola in Praxi par. 2.
V. absolutio dico sept. mo Suar. IV. disp. 30.
§. 3. Navar. Man. c. 27. nu. 88. Em. Sa. V. E.*

episcopus. n. 34.

NOTA, prædictam potestatem compe-
tere Capitulo Sede vacante, & Prælati-
s habitibus iurisdictionem quasi episco-
palem docet *Sanch. l. 8. de Matrim. disp. 2.
n. 10. & seq.*

D. 3. Cum quibus possit dispensare,
quod aliqui vocant, à Canone, lege, vel
iure communi solvere.

R. Dispensare posse 1. cum bigamo, ut
recipiat ordines minores, vel beneficium
simplex. 2. cum clerico, qui uxorem habet,
ut beneficium simplex, cuius alioqui capa-
ces laici, retineat. 3. cum eo, qui irregulati-
tatem contraxit ex eo, quia bis baptizavit,
modò crimen occultum sit. 4. Cum cleri-
co, ut habeat duo vel plura beneficia sim-
plicia, quando unum ad honestam vitæ
sustentationem non sufficit, nec utrumq;
residencia exigit. 5. cum eo, qui natus est
extra legitimum matrimonium, ut recipiat
primam tonsuram, minores ordines, &
habeat beneficium simplex. *Is qui. de fil.
presb.* etiam si beneficium unitum sit cum
habente curam animarum. Item ut habeat
Canonicatum in ecclesiâ Cathedrali, qui
non requirat Ordin. *Sacram. Con. Trid. S.
24. c. 12. 6.* cum habentibus tantum mi-
nores ordines dispensat ad Abbatiam, vel
aliam dignitatem, dummodò tamen intra
annum ad Sacerdotium promoveri pos-
sint. 7. Cum clerico homicida occulto ut
retineat beneficium simplex, quod ante
habebat, vel si non habeat consequatur,
cum laico etiam homicida, ut accipiat or-
dines minores tantum. Intellige de homi-
cidio casuali, occulto, & non deducto ad
forum contentiosum, ut in *Par. 3. tt.
16. §. 15. V. de homic. fortuito dicitur.
Concil. Tr. Sess. 14. cap. 7. 8.* cum illis, qui

ab alieno episcopo ordinati sunt per ignorantiam, ut in suscepto ordine ministrent. Item, qui ab episcopo excommunicato ordinati sunt, si ignorabant. Item cum clerico per saltum promoti, ut in suscepto ordine ministrent. Item cum idiotis ut in susceptis ordinibus seruiat, dummodò instruantur, & capax efficiantur. Item cum illis, qui in cunabulis vel à dominis ac barbaris aut alia violentia facti sunt, vel qui lepræ alteriusve morbi motu se castraverunt, etiam ut ad maiores ordines ascendant. Denique cum eo, qui ordines recepit extra tempora præscripta, ut ministret in ordine suscepto. nō tamen, ut ad altiorē conscendat. 9. dispensat cum Sacerdotibus, qui nuptias contrahunt, quoad executionem ordinū. Nam ut *c. Sanè de cler. coniug.* dicitur, quas nuptias contrahunt, non nuptiæ, sed contubernia potius nuncupanda sunt. Ideò post longā pœnitentiã restitui possunt, & executionē ordinis sui habere. 10. Cum clerico cōcubinatio, cuius crimen est occultum. *Glo. in c. Quasiu. de cohab. cler. & mulier.* 11. cum adultero, periuro, vel falso teste: Sacerdote, aut clerico aliis criminibus adulterio minoribus obstricto. Item cum presbytero, Diacono, & Subdiacono, qui aliquid de ministerio ecclesiæ vendens sacrilegium commisit, ut in ordine suscepto ministret. 12. Cum Diacono, qui Missæ sacrificium fecit, ut in officio suo permoneat, & retineat beneficium, quod habebat. In omnibus denique irregularitatibus occultis, & non deductis in forum contentiosum, ut ex *Con. Tr. diximus supra D. 2. V. suum. Aug. Silu. & al. in V. Dispensatio.* An verò excipiat Irregularitas per hæresin contracta multum dubitat *Suarinus V. disp. 43. S. 1. n.*

7. *Filliuc. non excipi censet Fill. Tr. 20. nu. 246.* Circa Sacramentum matrimonii 1. dispensat in gradibus prohibis, quando impedimentum est occultum, & difficilis ad Sedem Apost. accessus, nec abiq; scandalo separari possunt 2. in impedimentis, quæ impediunt tantum, non verò dirimunt, excepto Voto Castitatis, & Religionis 3. in denuntiationibus, ut ex iusta causa omittantur, 4. in votis, excipiendo quinque illa Papæ reserua, nimirum castitatis perpetuæ, Religionis, peregrinationis Ierosolymitanæ, ad limina Apostolorum Petri & Pauli, & ad S. Iacobi Compestellam. Vbi *Nota.* dispensare episcopū posse, si Votum castitatis non sit perpetuum, ut si voueat quis ad certos annos tantum, vel ex parte tantum quoad certos actus. Item si voueat se non contrahurum nuptias. Denique si vouerit, se sacros ordines non suscepturum. 5. dispensat in iuramenti promissoriis, si iusta causa sublit: si dolo, vi, aut metu extorta sint: item si turpia sint ex parte eius, cui iuratur, ut si iures te Titio ufuras soluturum. Denique communis opinio est, episcopum dispensare posse in omnibus criminibus & casibus, nisi expressè prohibeantur in iure. *Angel. Silu. Navar. Bonacina Piafecius Con. Trid.*

D 4. An possit pœnas à jure vel homine constitutas remittere?

R. 1. Episcopus potestatem habet in utroque foro relaxandi pœnas in iure, & Canonibus sancitas *c. Tempora. 26. Q. 7. c. Pœnam c. Medicinam c. Verbum Dei. c. Iudex de Pœn. D. 1. Denique in c. Latorem 33. Q. 3. matricida* cuidam pœnitentia iniungitur à Nicolao Papa, quam tamen, si reus bonorum operum studio se cunctis probaverit, minui posse insinuat.

Vnde

Unde colligitur in aliis quoque idem fieri posse. *Diaz. in pract. Crim. c. 146. & ibid. Salzedo.*

2. Sicut relaxare pœnam, ita remittere omninò potest, prout expedire viderit. Ita DD. in c. *Licet de pœn. & rem. V. Menoch. de arbitr. l. 1. quest. 96.*

3. Pœnitentiam à Summo Pontifice injunctam aliqui censent ab Episcopo remitti non posse, neque ex toto, neque ex parte, eò quòd inferior superioris sententiam mutare nequeat. Verum tamen id minimè inconveniens censco, si cognita causa, & necessitate suadente præsumat Episcopus à mente Summi Pontificis hic & nunc factam remissionem non esse alienam. *Azor. II. l. 3. c. 52. 1. Clarus §. fin. quest. 85. & alii multi apud Barb. in c. Tempora 26. quest. 7.*

DUB. 5. An promovendo aliquem ad beneficium, officium, vel ordinem, eo ipso Episcopus censeatur dispensare, & tollere impedimentum? Negat *Abb. in c. cum in cunctis de elect.* imò puniendum esse Episcopum, qui sic impedito beneficium, vel ordinem tribuit. Melius alii distinguunt. Velenim Episcopus novit impedimentum illius, cui beneficium vel ordinem impertit, vel non novit. Si hoc, non censetur dispensare: si illud, dispensare præsumitur, quamvis non dicat. *Ego N. dispenso.* Satis enim est secundum conscientiam, si dicat, illum se ex legitima causa promotum velle. *Silv. V. dispensatio n. 21. Azor. II. l. 3. c. 52. q. 5. Sanch. l. 8. disp. 4. n. 15. Laym. l. 1. tract. 4. cap. 23. num. 7. Rodriq. tom. 1. quest. 22. art. 2.*

DUB. 6. Quænam crimina, & causas Laicorum Episcopus cognoscere & judicare queat? *Gloss. in c. Licet de fo. comp.*

ex *Ostiensis Summâ* ponit sequentes Verus, in quibus causæ ad forum Episcopi pertinentes continentur.

Hereticus. Simon. fœnus. perjurus. adulter.

Pax. privilegium. violentus. sacrilegus.

Si vacat imperium. si negligit, ambigit, an sit.

Suspectus judex. si subdita terra, vel usus.

Rusticus, & servus. peregrinus feuda. Viator.

Si quis pœniteat. miser aut sit. causaq; mixta.

Si denunciat Ecclesia quis, judicat ipsa.

Quæ omnia ut melius intelligantur, & confusio evitetur.

NOTA 1. Crimina quædam esse fori Ecclesiastici tantum, quædam profani seu Laici tantum, quædam verò fori mixti seu communis, ubi præventioni locus est, ut judicet, ad quem primò delata causa fuerit. Forum competens dicimus, cui parere necessariò reus debet, et que cogi potest. *Extra de fo. comp. Vallens. l. 2. art. 2. §. 1. Silv. V. Crimen. n. 2.*

NOTA 2. Huic foro tribus modis subicitur quis Primò ratione causæ de qua agitur. Nam si Ecclesiastica fuerit, coram solo Ecclesiastico Judice tractari debet, & vicissim, si profana, coram solo Laico Judice. Secundò ratione rei, mobilis vel immobilis. Tertio ratione loci, & hoc triplici erit ratione originis. 2. domicili. 3. delicti, quod alicubi patrovit. *c. ult. de fo. comp. Piafectus par. 2. c. 4. Azor. c. 23. II. l. 13. c. 15. Gail. l. 2. observ. 36. Vallens. loc. cit.* His positis R. T. Ad forum Episcopi pertinent causæ & crimina merè spiritualia seu Ecclesiastica, quorum videlicet prohibitio à solo jure Canonico est. Talia sunt hæresis, Simonia, Usura, Matrimonium

niam malè inritum, violatio voti, transgressio præceptorum Ecclesiæ, violatio censuræ Ecclesiasticæ, sacrilegium in administratione Sacramentorum commissum, concubinatus Clericorum: quamvis aliqui, ad forum commune trahant, quia legibus etiam civilibus hoc quidem tempore prohibetur. Fori mixti cõmuniter esse censetur adulterium, Sacrilegiũ, Sortilegium, Blasphemia, & violatio Virginitatis sacrarum. *Laym. l. 3. tr. 6 c. 1. Barb. in c. 1. de off. Jud. ord. & c. Accedentibus de excess. Pral. Azor. II. l. 3. c. 53.*

R. 2. In criminibus mixti fori, cum Laicus judicatur, Episcopus vi adhibitã illum in carceres conjicere potest. Ita contra *Inalium Clarum Ign. Lop. in praxi crim. c. 154.* & alii omnes, qui Episcopis pro executione familiam armatam concedunt, inter quos *Segura Davalos in Direct. suo par. 2. pa. 80.* non tantũ carcere constringi ab Episcopo Laicos posse docet, sed etiam cũ tantã necessitate, & cibi subtractione, ut fame moriantur, nec irregulares propterea fieri, si pœna fuerit condigna delicto: quia si damnatus ad pœnã perpetui carceris fame pereat, naturaliter mori censetur. Consulit nihilominus, ne facilè ejusmodi pœna irrogetur propter periculũ incurrendæ irregularitatis, & homicidii *V. part. III. tr. 1. §. 2. num. 4.*

Resp. 3. Episcopo causas civiles & merè Laicas judicare licet, Primò si ad peccatũ inducant, vel iniquitatẽ nutriant. *Secundò* si Laicus Judex negligens fuerit. *Tertiò* si in judicando exorbitet. *Quartò* si ad promovendum honorem DEI & pietatem spectent, uti sunt testamenta, & pia legata. Deniq; in omnib; illis interponere se potest, circa quæ aliquid Jure Canonico

sancitum est, censura lata sunt, aut ferri possunt. *V. Aufrerium, qui in Tra. de iurisd. Eccl. casus 149. collegit. Bern. Diaz. in Praxi Crim. c. 3. Silvest. V. Episcopus n. 8. Item V. Pœna n. 9. Laym. l. 2. Tract. 1. c. 8. n. 6.*

D. 7. Quas Indulgentias Episcopi concedere possint? Competere illis potestatem Indulgentias largiendi auctoritate Pontificum, & Jure Canonico accuratè probat *Bellar. l. 1. de Indulg. c. 3. Franc. Suardus IV. Dist. 55. Sect. 1. Azor. II. pag. 487. Coning. D. 12. Dub. 1. Silv. V. Indulgent. n. 13.* Comitatur autem prædicta potestas Episcopum Electum & confirmatum jure ordinario, nec opus est aliquã declaratione aut peculiari Pontificis testificatione. Nec movere quæquã debet, quod Auctores aliqui dicunt, ex commissione Papæ Episcopos habere potestatem Indulgentias largiendi, quia nihil aliud volunt, quàm non habere à Deo immediatè, quemadmodum habere Summus Pontifex existimatur. Hoc posito

R. 1. Episcopum in dedicationibus Ecclesiarum concedere posse unius anni Indulgentiam, in anniversario autem 40. dierum. *c. cum ex eo de Pœnit. ci. fin.* Hunc numerum si excesserit, dando v. g. 50. 60. aut 70. dierum non valebunt nisi pro numero 40 dierum. Diem anniversarium dedicationis in alium transferri posse in ipso actu consecrationis, non autem postea respondit *Sacra Congregatio super negotia Episcoporum Episcopo Bismensi 14. Febr. An 1585. Gavantus in Rubr. Breviar. Sect. 8. c. 5. n. 4.*

R. 2. Quam indulgentiam Episcopus subditis suis in Diocesi seu territorio suo manentibus, eandem dare potest illis in alienã Diocesi commorantibus injungendo

pendo opus pium ibi adimplendum. Hoc enim non est manum suam in alienam Jurisdictionem immittere, sed propriam exercere in personis sibi subiectis. *Fran. Suar. l. v. d. 55. Sess. 3. n. 17. Card. Lugo de pœnit. d. 27. Sect. 8.* qui notant, Episcopi indulgentiam non per modum suffragii, sed absolutionis dari, adeoque solis viventibus prodesse.

R. 3. Easdem indulgentias Sede vacante Capitulum concedere potest. *Abb. in eum olim de mai. & obed. Silv. Nav. & plures alii. Barb. in c. illa ne Sede vacante.* quia indulgentias dare est actus jurisdictionis, velte *S. Tho. in 4. d. 20. q. 3.* Nam Legatus Pontificius etiam non Sacerdos concedere potest. Cum igitur Capitulum succedat in locum Episcopi, quod jurisdictionem attinet, non possumus illi prædictam facultatem negare.

R. 4. Si Episcopus excommunicatus sit, alteri Episcopo delegare vices suas potest, ut suo nomine indulgentias largiatur. Ita *Paludanus* probabiliter. *Corduba* vero asserit subditis suis facultatem dare posse, indulgentias ab alio Episcopo non impedito recipiendi: quod falsitatis arguit *Suar. l. cit.* Cum enim Episcopus excommunicatus sit, ex hypothese, nullam jurisdictionem exercere potest, neque ulli dare, aut delegare. *Navarr. c. 27. n. 17. & seq. A vila de Censur. pag. 255. Em. Sa. V. Excommunicatus num. 17.*

Dub. 8. Quæ sint jura Episcopalia, quæ secundum Canones à Clericis & Religiosis exigere Episcopi possunt?

Resp. *Innoc. III. relatus in c. Congruente de off. lud. ord.* docet, esse Canonicam obedientiam, subjectionem, reverentiam, institutionem, destitutionem, correctio-

nem, reformationem, & censuras ecclesiasticas, jurisdictionem quoque causarum omnium ad forum ecclesiasticum iure spectantium: pœnitentias item, & Sacramentorum omnium, quæ ab episcopo sunt recipienda, collationem, Synodum, & Synodatici, seu Cathedralici nomine duos solidos, quartam decimationum, & mortuorum, denique visitationem annuam. *Et infra.* Non amplius exigas, quàm *Moderatum auxilium*, quod iuxta formam *Conc. Lateran.* h. manifesta, & rationabilis causa extiterit, cum charitate postulandum. Idem dicitur in *c. Cum Apostolus. S. prohibemus de consil. Plura Azor. l. 1. c. 14. ex Archid. par. 3. tit. 9. c. 5. Silv. V. Episcopus nu. 6.* Ex prædictis nonnulla vel ubique, vel certis in locis contratio usu abrogata esse usus ipse, qui nunc viget, docet.

D. 9. Quotplex sit lex episcopalis?

R. esse duplicem, jurisdictionis, cui subiciuntur etiam monasteria, & Diocesanæ, cui monasteria non subiciuntur *c. dilectus de off. ord.* Ad legem jurisdictionis pertinet datio Curia, delictorum coactio, ordinatio ecclesiarum, consecratio ecclesiarum, altarium, Virginum, & chrismatum: denique omnium Sacramentorum, & ordinum collatio, & alia plura, quæ numerantur in § *1726. 50. Congruente.* Ad legem vero diocesanam spectat, convocare ad Synodum, & sepulturas Cathedralium, quod soluitur in signum subiectionis, quarta mortuorum, decimarum, hospitorum & similiarum. Igitur omnia monasteria ipso iure exempta sunt à lege diocesana *xi. q. 1. c. 1.* A lege vero jurisdictionis non sunt exempta nisi speciali privilegio. *Silv. V. Episc. q. 7. Cacchus l. 1. c. 12. Co. Tr. sess. 25. c. 12. & 13. Emman. Rodr. l. 9. 64. n. 2. Barb. de pot. Episc. l. 1. tit. 1. c. 1. n. 250.*

Dub. 10. Quas pœnas Episcopus incurrit secundum Canones queat?

Resp. 1. Nunquam incidere in pœnam suspensionis, aut interdicti, nisi specialis mentio fiat *c. quia periculosum de sen. excõ. in 6.* sicut de excommunicatione dicendum, si Canones non seruet, & seruari faciat, vel perjurus sit, ut notat *Abb. in c. Ego de iureiur. & c. Sacerdotes 2. q. 7.* Unde de feri potest, si ex contemptu deliquerit, quemadmodum deserit solent excommunicati. *Gloss. in c. cit. Sacerdotes Sylv. V. Epif num. 12.*

Resp. 2. Episcopus alienum subditum scienter ordinans suspensus est per annũ integrum, ita ut nullos ordines conferre queat; & Clerici, cum manifesta fuerit suspensio, à vicinis Episcopis ordinari possunt *c. eos qui de temp. ordin. in 5.* Item suspensus est, si ordinet illiteratum, solenniter pœnitentem, vel bigamum. Item conferens uno die duos ordines vel duobus diebus, licet continuato jejunio. Item si consecret in aliena Ecclesia calices corporalia, & similia. *V. thesaurum Fori Eccl. Franc. Leonis part. 3. c. 39. Piaſec. par. 2. cap. 4. num. 80.*

Resp. 3. Con. Trid. certas pœnas præscribit, si intra tres menses consecrationem non recipiant *sess. 23. c. 2.* Si in officio fuerint negligentes, præsertim in correctione subditorum. *sess. 22. c. 1. & 2.* Si non resideant. *sess. 6. c. 1. sess. 23. c. 1.* Si negligent, quæ ad Seminarii institutionem spectant. *sess. 23. c. 18.* Si ad consilium provinciale non veniant. *sess. 24. c. 2.* Si munera accipiant in Visitatione *sess. 24. c. 3.* Si concubinas habeant. *sess. 25. c. 14.* Contra Simoniacos. *V. in Cau. L. qu. 1. 2. 3. 7.* Modus correctionis Episcoporum

præscribitur. *sess. 24. c. 5. sess. 13. c. 6. & 7.* Quomodo purgare se debeat Episcopus iure antiquo *V. cap. ill. id statu eodem D. 23.* coram sex Episcopis scilicet. Qui ritus jam pridem delit. *V. Gloss. ibid.*

Dub. 11. Quam pœnam mereatur Episcopus criminis læsæ majestatis reus?

Resp. Degradationem decerni *in c. st. quis Laicus 22. quest. 5.* quod tamen aliqui de verbali degradatione intelligunt, eò quòd Episcopi, & Clerici non possint dici læsæ majestatis rei, quia Laicis magistratibus subiecti non sunt. Barbarius verò, & alii de reali degradatione intelligi volunt, seque ita vidisse testatur. Certè in *Synodo Toletana 16.* quam allegat *Lopez c. 121. Subertus Toletanus Episcopus,* quia regem suum privare regno, & interimere cogitarat, excommunicatus omnique honore & gradu exutus perpetui exilii pœnam subire coactus est: idque ut *Synodus loquitur,* secundum antiquorum Canonum institutionem. Extant quoque apud Platinam non pauca Cardinalium exempla, qui à variis Pontificibus propter delicta minùs atrociora diverso mortis genere extincti sunt. *Iul. Clarus l. 5. §. Læsæ maiest. Gigas Tr. de crim. læsæ mai. q. 68. Decianus l. 7. c. 9. Zypæus de iurisdic. Eccles. l. 4. c. 32. Diana par. 1. tract. 7. Resol. 19. & 20.*

§. IX.

De Chorepiscopis, & Titularibus.

I. **C**horepiscopus aliqui cum *Gloss. ad c. Chorepiscopi D. 68.* denominatos putant à Choro, quòd in illo Episcoporum loco præsent, uti nunc Cantoris locum

locum succentor obtinet. Verosimilius est, dictos à vicis leu pagis, quos Græci *χοροίς* nuncupant. Quam ob causam à Papiæ Regionarii appellantur. In minoribus igitur oppidis constituebantur cum minori potestate, ut manifestè indicatur in *c. quamvis* D. 68. Hos deinde propter delicta quædam & abusus sustulit *Damasus Papa epi. 4.* ad Episcopos Africæ, ubi de superbiâ & præsumptione notantur. In *Conc. Antioch. l. c. 10.* sic legimus. Qui in vicis, vel possessionibus Chorepiscopi nominantur, quamvis manus impositionem Episcoporum perceperint, & ut Episcopi consecrati sint, tamen sanctæ Synodo placuit, ut modum proprium recognoscant, ut gubernent sibi subjectas Ecclesias, earumque moderamine, curaque contenti sint: ordinent etiam lectores, & Subdiaconos, atque exorcistas, quibus promotiones istæ sufficiant. Nec presbyterum verò, nec Diaconum audeant ordinare. Ita *Concil. Antioch. l. loc. cit. Lorinus in c. 5. Eccles. V. In provincia. Belarm. l. 1. de Cler. c. 17. Barb. in c. quamvis dist. 68.* ubi alios plures allegat.

II. Quia ex communi doctrinâ, & Ecclesiæ usu constat duos tantum Sacerdotii gradus esse, Episcoporum videlicet, & presbyterorum, consequitur necessario Chorepiscopus non fuisse in medio quodam ordine, sed revera presbyteros tantum & in vicis uti Parochos præfuisse cum majori quapiam dignitate, & licentiâ conferendi subinde minores Ordines, & Subdiaconatum, qui primis illis temporibus cõnumerabatur *c. erubescant 32. d. c. miramur de servis non ordin.* Nam si verè episcopi erant, quomodo prohibiti ordinare Sacerdotes & Diaconos: quo-

modo in pagis & villis residebant contra sacrorum Canonum ordinationem, & Ecclesiæ praxin? *Conr. Brunus de Cerem. l. 1. c. 4. Carranza in Sum. Concil. Henric. l. 10. c. 23. §. 2. Fill. 17. 9 de Sacram. Ord. Ioan. Eilefac. in l. Parœcia inscripto. Barbosa in c. quamvis D. 68. Turrian. de hierarch. Ordin. l. 1. c. 22. Anton. Cucch. l. 1. Instit. 11. 3. Gambar. de off. Legati l. 2. tt. de var. ordinar. muneribus.*

III. Aliqui Chorepiscopus cum titularibus confundunt quasi iidem forent. Quod si admittimus, verè Episcopi, non autem Parochi erant. Meliori jure nominales dicerentur: nisi malis Chorepiscoporum duo genera fateri, unum eorum, qui, ut Titulares verè consecrati sunt, licet absque certis, & propriis subditis; alterum eorum, qui consecrationis expertes, reipsa animarum Curatores, Parochi, vel Archidiaconi. De quâ re fusiùs *Tholosanus l. 15. syntagm. c. 12.* ubi eosdem cum *Budeo in comm. lingua Græcæ Vicarios Episcoporum* appellat, de quorum munere, & dignitate egimus *Tit. V. §. 2. V. Barb. in c. quamvis distinct. 68. cum DD. quos laudat.*

IV. Titulares Episcopi propriè vocantur, qui in locum & defectum Episcoporum in terris infidelium, vel ab hæreticis occupatorum, aut alium finem absque certis subditis consecrantur, quales in Germania nostra sunt Archiepiscoporum, & Episcoporum Vicarii in Pontificalibus. A nonnullis appellantur Episcopi ambulatorii, portativi, titularii, nullatenenses. His à *Concil. Trid. præcipitur Sess. 14. c. 2.* ne absque licentiâ Ordinariorum Episcoporum, aut sine literis dimissoriis eorum ulli etiã idoneo, adeoque

T que

que nec suis familiaribus aliquem ordinem vel etiam primam tonsuram conferant sub pœnâ suspensionis per annum integrum. Illi autem, qui sic ordinati fuerint, ipso jure ab executione ordinum suspenduntur, donec proprio Prælato visum fuerit. *Barb. Collectan. in Conc. Trid. Sess. 14. c. 2. & Sess. 23. c. 9. Piafescius in praxi Episcop. pag. 17.*

V. De iisdem titularibus Episcopis ordinavit *Pius V.* in Decreto suo consistoriali, ne Pontificalia exercere possint absque expressâ licentiâ Sedis Apost. nisi in diœcesi, ad quam dati sunt Suffraganei, & ut deinceps non dentur, nisi in Ecclesiis Cardinalium, & illis, quæ solitæ fuerunt illos habere, & cum assignatione

certi stipendii ad minûs ducatorum auri ducentorum de Camerâ, quos propria auctoritate percipere possint, quando muneri suo satisfaciunt. *Franc. Leo in praxi sua c. 39. n. 17. Barb. in Con. Trid. c. 2. de refor. Sess. 14. Piafescius par. 1. c. 1. pag. 10.* Multum ea Constitutio necessaria & salubris est, pro illis potissimè, qui ut aliis non admodum laudabilibus negotiis, aucupio fortè, venationibus, ludis, & commestationibus tempus, & operarû impendant, Vicarios aut titulares Episcopos substituant, qui quæ ad Deum sunt, sacrificia, ordinationes, & similia peragant. Eisdem si ad reddendum pro ovibus suis rationem obligare possent, minus peccatum haberent.

TITULUS VIII.

De Archiepiscopis.

I. **A**rchiepiscopus licet auctoritate, & dignitate præcellat Episcopos, ordinis potestate æqualis est, jurisdictione verò major, cum sub se Episcopos, ut Suffraganeos habeat *c. 1. de fo. comp. in 6* eamque ob causam Urbi præest, quæ aliarum quasi mater & caput sit, vulgò Metropolis appellata: ipsi autem Archiepiscopi Metropolitanæ vocantur, postquam Patriarchæ & Primate superiores locum, & auctoritatem adepti sunt. *c. 1. l. 1. D. 80. c. 1. D. 99. Tholos. l. 15. Syntagm. c. 11. Cæc. l. 1. tt. 3. Bar. in c. placuit D. 18. & c. Cleros D. 21. Lanc. l. 1. tt. 5.*

II. Dignitatis Archiepiscopalis insigne est pallium, gestandum diebus solennibus in sola celebratione Missarum *c. Cum*

sis, de auct. & usu pallii. Illius origo creditur esse antiquissima, ut ex veteri E.R. Rituali colligitur, quod non malè novi testamenti Ephod indigitat, & à Lino, qui Apostolo Petro successit, institutum affirmat in singulare potestatis privilegium. At *Rupertus Tuitiensis l. 1. de din. off. c. 27.* Maternum ait, à S. Petro missum Trevirensi Ecclesiæ pallium, quasi hæreditatem reliquisse. Episcopis etiam quibusdam concedi solitum legimus, & usus comprobatur, videlicet *Ostiensis, Papiensis, Massano, Lucensis, Dolensis.* Adde *Bambergensis*, cui *S. Henricus Imperator* obtinuit, eoque in hunc usque diem Episcopi utuntur. Mysticam significationem accuratè tradit *Durantus l. 2. Rituum pag. 345.*

Sumi